

НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК
РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ
ИНСТИТУТ ИСКУССТВ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ԱՐԿԵՍՏԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ИЗ СОКРОВИЩНИЦЫ РУССКОЙ ПОЭЗИИ

в переводах
АРАРАТА АГАСЯНА

ՈՒՒՍԱԿԱՆ ՊՈԵԶԻԱՅԻ ԳԱՆՁԱՐԱՆԻՑ

թարգմանությամբ
ԱՐԱՐԱՏ ԱՂԱՍՅԱՆԻ

ЕРЕВАН
ИЗДАТЕЛЬСТВО «ГИТУТЮН» НАН РА
2013

ԵՐԵՎԱՆ
ՀՀ ԳԱԱ «ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
2013

ՀՏԴ 821.161.1 - 1
ԳՄԴ 84 Ռ - 5
Ռ 950

Редактор - Анна Асатрян
Խմբագիր՝ Աննա Ասատրյան

Художественное оформление - Мартин Арутюнян
Գեղարվեստական ձևավորումը՝ Մարտին Հարությունյան

ИЗ СОКРОВИЩНИЦЫ РУССКОЙ ПОЭЗИИ

Стихотворения / Переводы Арарата Агасяна - Ереван.

Изд-во "Гитутюн" НАН РА, 2013. - 164 стр.

В сборнике представлены оригинальные тексты и армянские переводы классических образцов русской поэзии XIX-XX веков. Многие из предлагаемых читателям стихотворений переведены на армянский язык впервые.

ՌՈՒՄԱԿԱՆ ՊՈԵԶԻԱՅԻ ՉԱՆՉԱՐԱՆԻՑ

Բանաստեղծություններ / Թարգմանությունը՝ Արարատ Աղասյանի - Երևան: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013. - 164 էջ: Ժողովածուն ընդգրկում է XIX-XX դարերի ռուսական պոեզիայի դասական օրինակներն ու դրանց հայերեն թարգմանությունները: Ընթերցողներին ներկայացվող բանաստեղծություններից շատերը հայերենն են թարգմանվել առաջին անգամ:

ՀՏԴ 821.161.1 - 1
ԳՄԴ 84 Ռ - 5

ISBN 978-5-8080- 038-3
© Աղասյան Ա., 2013

СОДЕРЖАНИЕ / ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ВАСИЛИЙ ЖУКОВСКИЙ / ՎԱՍԻԼԻ ԺՈՒԿՈՎՍԿԻ (1783-1852)	
Смерть	10
Մահ	11
Листок	12
Տերևիկ	13
АЛЕКСАНДР ПУШКИН / ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՊՈՒՇԿԻՆ (1799-1837)	
Десятая заповедь.....	14
Տասներորդ փառվիրան	15
Узник	16
Շալանավոր.....	17
Я помню чудное мгновенье	18
Ես հիշում եմ այն պահը մոգական	20
Пророк	22
Մարգարե	24
Ангел	26
Հրեշտակ	27
Арион	28
Արիոն	29
Талисман	30
Թալիսման	32
Анчар	34
Անչար.....	36
Я вас любил	38
Ես ձեզ սիրում էի	39
Когда в объятия мои	40
Երբ գեղակազմ մարմինը քո	41

ФЕДОР ТЮТЧЕВ / ՖԵՈՂՈՐ ՏՅՈՒՏՉԵՎ (1803-1873)

И чувства нет в твоих очах	42
Զկա գգացմունք քր աչքերում	43
Сижу задумчив и один	44
Լստած եմ մտամբողի, մենակ	46
Обвеян вещею дремотой	48
Թարնախորհուրդ քնով տարված	49
Последняя любовь	50
Վերջին սեր	51
Она сидела на полу	52
Լա հաղապարհի կր նստած	53
Я встретил вас	54
Հանդիպեցի ձեզ	55

МИХАИЛ ЛЕРМОНТОВ / ՄԻԽԱՅԻԼ ԼԵՐՄՈՆՏՈՎ (1814-1841)

Нищий	56
Աղրատ	57
Ангел	58
Հրեշտակ	59
Парус	60
Արագատ	61
Из Гете	62
Գլորեից	63
И скучно и грустно	64
Տխուր է, տրտում	65
Завещание	66
Վտակ	68
На севере диком	70
Վանգնած է մենակ	71
Пророк	72
Մարգարե	74

Сон	76
Երագ	77
Нет, не тебя так пылко я люблю	78
Ոչ, դու չես, ում սիրում եմ ես սրտանց	79

АФАНАСИЙ ФЕТ / ԱՖԱՆԱՍԻ ՖԵՏ (1820-1892)

Шепот, робкое дыхание	80
Շշուկ, երկչու շնչառություն	81
Сияла ночь	82
Գիշեր էր ցու	83
Я тебе ничего не скажу	84
Ոչ մի խոսք ես քեզ չեմ ասելու	85
Угасшим звездам	86
Մարած աստղերին	87

ИВАН БУНИН / ԻՎԱՆ ԲՈՒՆԻՆ (1870-1953)

Я к ней вошел в полночный час	88
Ես ներս մտա: Լուսնակ գիշեր էր	89
Стамбул	90
Ատամբուլ	91
Чужая	92
Իմը չես	93

ВАЛЕРИЙ БРЮСОВ / ՎԱԼԵՐԻ ԲՐՅՈՒՍՈՎ (1873-1924)

Творчество	94
Ստեղծագործություն	95
Юному поэту	96
Պատանի պոետին	97
К Армении	98
Հայաստանին	100

АЛЕКСАНДР БЛОК / ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԲԼՈՎ (1880-1921)	
<i>Девушка пела в церковном хоре</i>	102
<i>Ժամատան խորքում աղջիկը փերի</i>	103
<i>О доблестях, о подвигах, о славе</i>	104
<i>Մխրանքների, փառքի մասին անչեջ</i>	106
<i>В ресторане</i>	108
<i>Ռեստորանում</i>	110
<i>Ночь, улица, фонарь, аптека</i>	112
<i>Փողոց, լապտեր, ցայգ, դեղատուն</i>	113

БОРИС ПАСТЕРНАК / ԲՈՐԻՍ ՊԱՍՏԵՆՆԱՎ (1890-1960)	
<i>Зимняя ночь</i>	114
<i>Չմռան գիշեր</i>	116

ОСИП МАНДЕЛЬШТАМ / ՕՍԻՊ ՄԱՆԴԵԼՇՏԱՄ (1891-1938)	
<i>Дано мне тело — что мне делать с ним</i>	118
<i>Մարմին է ինձ տրված՝ հետև ի՞նչ անեն</i>	119
<i>Я наравне с другими</i>	120
<i>Այլոց նման ես եմ</i>	122

ВЛАДИМИР МАЯКОВСКИЙ / ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՄԱՅԱՎՈՎՍԿԻ (1893-1930)	
<i>А вы могли бы?</i>	124
<i>Իսկ կարո՞ղ եք</i>	125
<i>Ничего не понимают</i>	126
<i>Ոչինչ չեն հասկանում</i>	127
<i>Еще Петербург</i>	128
<i>Դեռ Պետերբուրգ</i>	129
<i>Вам!</i>	130
<i>Չե՛գ</i>	131
<i>Я хочу быть понятой моей страной</i>	132

<i>Ուզում եմ, որ իմ երկրում հասկացվեն</i>	133
---	-----

СЕРГЕЙ ЕСЕНИН / ՍԵՐԳԵՅ ԵՍԵՆԻՆ (1895-1925)	
<i>Да! Теперь решено</i>	134
<i>Վերջ, արդեն որոշված է</i>	136
<i>Письмо матери</i>	138
<i>Նամակ մայրիկիս</i>	140
<i>Ты меня не любишь, не жалеешь</i>	142
<i>Դու ինձ չես սիրում, ոչ էլ խղճում ես</i>	144

ВЛАДИМИР НАБОКОВ / ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՆԱԲՈՎՈՎ (1899-1977)	
<i>Журавли</i>	146
<i>Կռուկներ</i>	147
<i>Будь со мной прозрачнее и проще</i>	148
<i>Իմ հանդեպ շիտակ եղիր ու պարզ</i>	149
<i>Достоевский</i>	150
<i>Դոստոևսկի</i>	151

АРСЕНИЙ ТАРКОВСКИЙ / ԱՐՍԵՆԻ ՏԱՐԿՈՎՍԿԻ (1907-1989)	
<i>Ночной дождь</i>	152
<i>Գիշերային անձրև</i>	153
<i>Вечерний, сизокрылый</i>	154
<i>Թխակապույտ անրիժ</i>	155
<i>Комитас</i>	156
<i>Կոմիտաս</i>	158

КОНСТАНТИН СИМОНОВ / ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆ ՍԻՄՈՆՈՎ (1915-1979)	
<i>Жди меня</i>	160
<i>Ինձ սպասիր</i>	162

ВАСИЛИЙ ЖУКОВСКИЙ / ՎԱՍԻԼԻ ԺՈՒԿՈՎՍԿԻ

(1783-1852)

СМЕРТЬ

*То сказано глупцом и признано глупцами,
Что будто смерть для нас творит ужасным свет!
Пока на свете мы, она еще не с нами,
Когда ж пришла она, то нас на свете нет!*

1814

ՍԱԴ

*Ասել է մի հիմար, ոմանք էլ նրա պես
Կրկնում են՝ մահն է մեր աշխարհը խաթարում:
Բայց չէ՞ որ քանի կանք, նա շրջանցում է մեզ,
Իսկ երբ եկավ՝ արդեն չկանք այս աշխարհում:*

1814

ЛИСТОК

*От дружной ветки отлученный,
Скажи, листок уединенный,
Куда летишь?.. “Не знаю сам.
Гроза разбила дуб родимый;
С тех пор по долам, по горам
По воле случая носимый,
Стремлюсь, куда велит мне рок,
Куда на свете все стремится,
Куда и лист лавровый мчится,
И легкий розовый листок”.*

1818

ՏԵՐԵՎԻԿ

*Քաղված, պղկված ծառի ճյուղից,
Խեղճ տերևիկ, ասա դու ինձ՝
Ու՞ր ես թռչում... «Ի՞նչ իմանամ:
Կայծակն ահեղ ճեղքեց կաղնին
Իմ հարազատ, մայրախնամ:
Եվ այդ պահից բախտի քամին
Քշում է ինձ անդունդը սև,
Ուր բոլորն են քշվում մի օր՝
Թե՛ ծեր դահլուռ տերևը չոր,
Թե՛ թարմ վարդի թերը թեթև»:*

1818

ДЕСЯТАЯ ЗАПОВЕДЬ

Добра чужого не желать
Ты, боже, мне повелеваешь;
Но меру сил моих ты знаешь —
Мне ль нежным чувством управлять?
Обидеть друга не желаю,
И не хочу его села,
Не нужно мне его вола,
На все спокойно я взираю:
Ни дом его, ни скот, ни раб,
Не лестна мне вся благостыня.
Но ежели его рабыня
Прелестна... Господи! я слаб!
И ежели его подруга
Мила, как ангел во плоти, —
О боже праведный! прости
Мне зависть ко блаженству друга.
Кто сердцем мог повелевать?
Кто раб усилый бесполезных?
Как можно не любить любезных?
Как райских благ не пожелать?
Смотрю, томлюся и вздыхаю,
Но строгий долг умею чтить,
Страшусь желаньям сердца льстить,
Молчу... и втайне я страдаю.

1821

ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՊԱՏՎԻՐԱՆ

«Աչք մի դիր ուրիշի գանձին», —
Դու, Տեր իմ, պատվիրում ես ինձ,
Բայց վեր է դա իմ ուժերից՝
Ո՞նց դիմանամ հոգուս իղձին:
Բարեկամիս չեմ նեղացնում,
Չեմ ցանկանում շենը նրա,
Ոչ էլ բանող եզր բնավ:
Նախանձ չունեմ ես այդ հարցում.
Ոչ տունը յուր, ոչ ճորտը, ոչ
Նախիրը ինձ չեն բերի խեր:
Սակայն եթե չքնաղ կնոջ
Դենքը տեսա... Տկար եմ, Տեր:
Ու եթե կինն այդ գեղադեմ
Մի հրեշտակ է մարմնացած,
Ապա ներիր ինձ, իմ Աստված,
Բայց ընկերոջս կխանդեմ:
Ո՞վ է գորեղ ինքն իր սրտից,
Որ անտեղի ջանքեր թափի,
Սիրուց ինչպե՞ս նա խուսափի,
Ինչու՞ փախչի այդ դրախտից:
Նայում եմ ես, խոր շունչ քաշում,
Բայց ենթարկվում դաժան պարտքիս.
Խլացնելով ձայնը սրտիս՝
Լռում եմ ու... հոգիս մաշում:

1821

УЗНИК

*Сижу за решеткой в темнице сырой.
Вскормленный в неволе орел молодой,
Мой грустный товарищ, махая крылом,
Кровавую пищу клюет под окном.*

*Клюет и бросает, и смотрит в окно,
Как будто со мною задумал одно.
Зовет меня взглядом и криком своим
И вымолвить хочет: “Давай улетим!”*

*Мы вольные птицы; пора, брат, пора!
Туда, где за тучей белеет гора,
Туда, где синеют морские края,
Туда, где гуляем лишь ветер... да я!..”*

1822

ԿԱԼԱՆԱՎՈՐ

*Նստած եմ խոնավ, նեղ բանտախցում:
Պատուհանի տակ իր կերն է կտցում
Ընկերս տխուր՝ արծիվը գերի,
Փորձելով ուժը դալար թևերի:*

*Կտցում ու գցում է և դուրս է նայում՝
Կարճես թե ժածուկ միտք է փայփայում,
Աչքով ու գոչով կանչում է նա ինձ,
Ուզում է ասել. «Փախչենք զնդանից:*

*Եղբայր, ժամանակն է՝ հավքեր ենք արձակ,
Թռչենք դեպի սեզ սարերը ճերմակ,
Կապույտ ծովերի ազատ ասպարեզ,
Որտեղ քամին է թևածում... և ես»:*

1822

* * *

*Я помню чудное мгновенье:
Передо мной явилась ты,
Как мимолетное виденье,
Как гений чистой красоты.*

*В томленьях грусти безнадежной,
В тревогах шумной суеты
Звучал мне долго голос нежный
И снились милые черты.*

*Шли годы. Бурь порыв мятежный
Рассеял прежние мечты,
И я забыл твой голос нежный,
Твои небесные черты.*

*В глуши, во мраке заточенья
Тянулись тихо дни мои
Без божества, без вдохновенья,
Без слез, без жизни, без любви.*

*Душе настало пробужденье:
И вот опять явилась ты,
Как мимолетное виденье,
Как гений чистой красоты.*

*И сердце бьется в упоенье,
И для него воскресли вновь
И божество, и вдохновенье,
И жизнь, и слезы, и любовь.*

1825

* * *

Ես հիշում եմ այն պահը հրաշակյան,
Երբ աչքիս եկար, հայտնվեցիր ինձ՝
Որպես վաղանցուկ տեսիլ, ուրվական
Ու գեղեցկության հրեշտակ անբիծ:

Կյանքի աղմկոտ շքահանդեսում
Եվ մենության մեջ՝ տրտում, հուսահատ,
Քնքուշ ձայնդ էի անընդհատ լսում
Ու կրկին հիշում դեմքդ հարազատ:

Տարիներ անցան, դարձան աղոտ հուշ,
Ցիրուցան եղան երազներս հին,
Եվ ես մոռացա քո ձայնը քնքուշ
Ու չնաշխարհիկ դեմքդ երկնային:

Մութ զնդաններում, հեռուներում խուլ
Անցնում-գնում էին օրերս դատարկ՝
Անցնում աննկատ, անաղմուկ, ամուլ,
Առանց արցունքի, անսեր, անկրակ:

Բայց եկավ ժամը ճակատագրական,
Եվ դու վերստին հայտնվեցիր ինձ՝
Որպես վաղանցուկ տեսիլ, ուրվական
Ու գեղեցկության հրեշտակ անբիծ:

Երանությամբ է սիրոսս համակված,
Ու վերածնվել, նոր շունչ եմ առել
Եվ հույս, և հավատ, և Տեր Աստված,
Եվ կյանք, և արցունք, և անսահման սեր:

1825

ПРОРОК

*Духовной жаждою томим,
В пустыне мрачной я влачился, —
И шестикрылый серафим
На перепутье мне явился.
Перстами легкими как сон
Моих зениц коснулся он.
Отверзлись вещие зеницы,
Как у испуганной орлицы.
Моих ушей коснулся он, —
И их наполнил шум и звон:
И внял я неба содроганье,
И горний ангелов полет,
И гад морских подводный ход,
И дольней лозы прозябанье.
И он к устам моим приник,
И вырвал грешный мой язык,
И празднословный и лукавый,
И жало мудрыя змеи
В уста замерзшие мои
Вложил десницею кровавой.
И он мне грудь рассек мечом,*

*И сердце трепетное вынул,
И уголь, пылающий огнем,
Во грудь отверстую водвинул.
Как труп в пустыне я лежал,
И бога глас ко мне воззвал:
“Восстань, пророк, и виждь, и внемли,
Исполнись волею моею,
И, обходя моря и земли,
Глаголом жги сердца людей”.*

1826

ՄԱՐԳԱՐԵ

Հոգուս ցամաք, ծարավ պահին՝
Անապատում անարեգակ
Ինձ հայտնվեց վեցթևանի
Հուր սերովբեն երկնաբնակ:
Իր մատներով եթերային
Նա շոշափեց աչքերը իմ,
Եվ երկյուղած մայր արծվի պես
Ինձ դարձրեց պայծառատես:
Ականջներին թեթև դիպչեց՝
Մեջը աղմուկ, դողանք լցրեց:
Թինդը երկնի հասավ ունկիս,
Հրեշտակների չուն թևաբախ,
Սողուն իժերի ծովակենցաղ
Ու սարսուռը որթատունկի:
Ապա նա շուրթերին հպվեց
Ու մեղավոր լեզուս պոկեց՝
Ունայնախոս, խարդախ ու նենգ,
Եվ օձի խայթը դառնամաղձ
Դրեց բերանս սառնամած
Իր ձեռքերով արյունաներկ:

Եվ կուրծքս նա սրով հերձեց,
Հանեց իմ սիրտը դողահար,
Եվ բաց լանջիս մեջ ազուցեց
Ածուխը՝ շեկ ու ջահավառ:
Ընկած էի ես ավազներին,
Երբ ինձ դիմեց ձայնը վերին.
«Ե՛լ, մարգարե, տե՛ս ու լսի՛ր,
Լցվի՛ր Աստժո զորեղ կամքով,
Ծով ու ցամաք կտրիր-անցի՛ր,
Սրտեր այրի՛ր քո բողբ խոսքով»:

1826

АНГЕЛ

*В дверях эдема ангел нежный
Главой поникшею сиял,
А демон мрачный и мятежный
Над адской бездною летал.*

*Дух отрицанья, дух сомненья
На духа чистого взирал
И жар невольный умиленья
Впервые смутно познавал.*

*“Прости, — он рек, — тебя я видел,
И ты не даром мне сиял:
Не все я в небе ненавидел,
Не все я в мире презирал”.*

1827

ՀԻԵՇՏԱԿ

*Դրախտի դռանը զլխակոր
Հրեշտակն էր ցուանում հրով,
Իսկ դևը՝ խեթ ու կամակոր,
Թևում էր անդունդի վրով:*

*Չնահավատ, մերժող ոգին
Ջուլալ ոգուն էր լուռ աչում,
Եվ ականա գորովանքի
Ջգացումն էր նրա մեջ աճում:*

*«Ներիր, որ քեզ տեսա, - ասաց, -
Ջուր չէր քո հուրը ինձ այրում՝
Ամեն բան չէ՛, որ ես անդարձ
Ատել եմ փուչ այս աշխարհում»:*

1827

АРИОН

*Нас было много на челне;
Иные парус напрягали,
Другие дружно упирали
В глубь мощны веслы. В тишине
На руль склонясь, наш кормщик умный
В молчанье правил грузный челн;
А я — беспечной веры полн, —
Пловцам я пел... Вдруг лоно волн
Измял с налету вихорь шумный...
Погиб и кормщик и пловец! —
Лишь я, таинственный певец,
На берег выброшен грозою,
Я гимны прежние пою
И ризу влажную мою
Сушу на солнце под скалою.*

1827

ԱՐԻՈՆ

*Շատ մարդ կար նավակի վրա՝
Մեկն առագաստն էր տարածում,
Ոմանք թիերն էին գործածում
Խորասուզված: Եվ անվարան
Ղեկում էր նավը բեռնված
Մեր նավավարը խելանի:
Իսկ ես՝ անհոգ, հավատով լի,
Երգում էի... Կատաղի քամին
Նավակը խորտակեց հանկարծ...
Ողջ չմնաց նավորդներից
Ոչ ոք, բացի երգասանից,
Ում արի նետեց տարերքն անսամձ:
Այդ նույն երգերն են ես երգում
Եվ իմ հագուստը չորացնում
Ժայռերի տակ արևախամձ:*

1827

ТАЛИСМАН

*Там, где море вечно плещет
На пустынные скалы,
Где луна теплее блещет
В сладкий час вечерней мглы,
Где, в гаремах наслаждаясь,
Дни проводит мусульман,
Там волшебница, ласкаясь,
Мне вручила талисман.*

*И, ласкаясь, говорила:
"Сохрани мой талисман:
В нем таинственная сила!
Он тебе любовью дан.
От недуга, от могилы,
В бурю, в грозный ураган,
Головы твоей, мой милый,
Не спасет мой талисман.*

*И богатствами Востока
Он тебя не одарит,
И поклонников пророка
Он тебе не покорит;
И тебя на лоно друга,*

*От печальных чуждых стран,
В край родной на север с юга
Не умчит мой талисман...*

*Но когда коварны очи
Очаруют вдруг тебя,
Иль уста во мраке ночи
Поцелуют не любя —
Милый друг! от преступленья,
От сердечных новых ран,
От измены, от забвенья
Сохранит мой талисман!"*

1827

ԹԱԼԻՍՍԱՆ

*Անդ, ուր ծովն է անվերջ բախվում
Քարափներին անապատ,
Ուր լուսինն է մեղմ շափաղում
Անուշ ժամին մթնապատ,
Ուր փայում է իր հարձերին
Բռնակալը մուսուլման,
Մի կախարդ կին հույժհաճելի
Ինձ նվիրեց թալիսման:*

*Շշնջում էր նա ականջիս.
«Թալիսմանս պահպանիր՝
Ես սիրով եմ այն քեզ տալիս,
Սա գաղտնափակ ուժ ունի:
Ցավից, ախտից, ահեղ դատից,
Քամիներից հողմաբեր
Թալիսմանս չի ազատի
Քեզ, թանկագին իմ ընկեր:*

*Արևելքի գանձերն անթիվ
Շաղ չի տա քո ոտքի տակ,
Մուհամմադի հետևորդին
Չի դարձնի հպատակ:
Ընկերոջդ գիրկը ջերմիկ*

*Օտար երկրից տխրալի,
Դեպի հյուսիս՝ քո հայրենիք,
Թալիսմանս չի տանի...*

*Բայց երբ աչերն իժաբարո
Կզնայլեն քեզ հանկարծ,
Կհամբուրեն առանց սիրո
Գիշերներով մթամած՝
Իմ բարեկամ, քեզ չարիքից,
Տվայտանքից անհարկի,
Մատնությունից ու կարիքից
Թալիսմանս կփրկի»:*

1827

АНЧАР

*В пустыне чахлой и скупой,
На почве, зноем раскаленной,
Анчар, как грозный часовой,
Стоит — один во всей вселенной.*

*Природа жаждущих степей
Его в день гнева породила,
И зелень мертвую ветвей
И корни ядом напоила.*

*Яд каплет сквозь его кору,
К полудню растопись от зною,
И застывает ввечеру
Густой прозрачную смолою.*

*К нему и птица не летит,
И тигр нейдет: лишь вихорь черный
На древо смерти набежит —
И мчится прочь, уже тлетворный.*

*И если туча оросит,
Блуждая, лист его дремучий,
С его ветвей, уж ядовит,
Стекает дождь в песок горячий.*

*Но человека человек
Послал к анчару властным взглядом,
И тот послушно в путь потек
И к утру возвратился с ядом.*

*Принес он смертную смолу
Да ветвь с увядшими листьями,
И пот по бледному челу
Струился холодными ручьями;*

*Принес — и ослабел, и лег
Под сводом шалаша на лыки,
И умер бедный раб у ног
Непобедимого владыки.*

*А царь тем ядом напитал
Свои послушливые стрелы
И с ними гибель разослал
К соседям в чуждые пределы.*

1828

ԱՆՉԱՐ

Անապատում լերկ ու ցամաք,
Ավազներում շոգից շիկնած,
Իբրև ահեղ, անգութ պահնակ
Անչարն է մենավոր կանգնած:

Տափաստանն է արևախանձ
Ցասման օրը նրան ծնել,
Տերևները կիսամեռած
Ու արմատը թույնով սնել:

Ճաք կեղևի կաթը աղու
Միջօրեի տապից հալչում,
Իսկ իրիկվա ժամին պաղում,
Դառնում է խեժ՝ խիտ ու կաչում:

Ծիտն անչարին չի մոտենում,
Վագրը... Միայն հողմն է խավար
Ծառին բախվում ու հեռանում՝
Արդեն հիվանդ և այտահար:

Ու եթե թուխպը թափառող
Տերևը կցողի նրա,
Ապա ավազի մեջ այրող
Թունավոր ջուրը կծորա:

Բայց բռնակալն իր ծառախն
Ստիպեց գնալ անչարի մոտ.
Մթով ճամփա ընկավ գերին
Ու հետ դարձավ վաղ առավոտ:

Բերեց նա խեժը մահատու
Եվ ուղեշները թառամած,
Քրտինքն էր շիթերով կաթում
Նրա դեմքին գունաթափված:

Բերեց՝ ու թուլացավ, հանգչեց
Իր խրճիթի տանիքի տակ,
Անհաղթ տիրոջ աչքի առջև
Մեռավ ծառան խեղճուկրակ:

Իսկ տերը այդ խեժով կպրեց
Նետերը իր պատրաստակամ
Ու մահաբեր ուղերձ դրկեց
Դրկիցներին օտարական:

1828

* * *

*Я вас любил: любовь еще, быть может,
В душе моей угасла не совсем;
Но пусть она вас больше не тревожит;
Я не хочу печалить вас ничем.
Я вас любил безмолвно, безнадежно,
То робостью, то ревностью томим;
Я вас любил так искренно, так нежно,
Как дай вам бог любимой быть другим.*

1829

* * *

*Ես ձեզ սիրում էի... Միգուցե այդ սերը
Յոգուս խորքում դեռևս չի մարել,
Բայց այսուհետ թող իմ դատարկ հույզերը
Չվշտացնեն ձեզ, չանհանգստացնեն:
Ես ձեզ սիրում էի լուռ ու վհատված,
Մերթ վեհերոտ և մերթ՝ խանդաբորբոք,
Այնքա՛ն գորովալից ու սրտաբաց,
Որքան, Աստված տա, ձեզ սիրի այլ ոք:*

1829

* * *

*Когда в объятия мои
Твой стройный стан я заключаю
И речи нежные любви
Тебе с восторгом расточаю,
Безмолвна, от стесненных рук
Освобождая стан свой гибкой,
Ты отвечаешь, милый друг,
Мне недоверчивой улыбкой;
Прилежно в памяти храня
Измен печальные преданья,
Ты без участия и вниманья
Уныло слушаешь меня...
Кляню коварные старанья
Преступной юности моей
И встреч условных ожиданья
В садах, в безмолвии ночей.
Кляню речей любовный шепот,
Стихов таинственный напев,
И ласки легковерных дев,
И слезы их, и поздний ропот.*

1830

* * *

*Երբ գեղակազմ մարմինը քո
Գրկում եմ ես ու փայփայտում,
Պատանեկան հիացմունքով
Սիրո խոսքեր եմ շռայլում,
Լռում ես դու, ժպտում մոլոր,
Կասկածանքով նայում ես ինձ
Եվ քո իրանը դյուրակոր
Ազատագրում իմ ձեռքերից:
Ու մատնության տխուր դեպքեր
Չհշողությանդ մեջ պահած՝
Լսում ես ինձ տարակուսած,
Անուշադիր և անտարբեր...
Ես նզովում եմ հանցապարտ
Ջահելությանս նենգ դավերը,
Այգիներում մառախլապատ
Ժամադրության թաքուն պահերը:
Ես նզովում եմ սիրամած,
Քնարածայն շողոմ հանգերը,
Օրհորդների փաղաքշանքները
Եվ տրտնջոցը ուշացած:*

1830

ՓԵԴՐ ԿՅՈՒՇԵՎ / ՖԵՈՂՈՐ ՏՅՈՒՏՅԵՎ

(1803-1873)

* * *

*И чувства нет в твоих очах,
И правды нет в твоих речах,
И нет души в тебе.*

*Мужайся, сердце, до конца:
И нет в творении творца!
И смысла нет в мольбе!*

1836

* * *

*Չկա զգացմունք քո աչքերում,
Շիտակություն՝ քո խոսքերում,
Եվ զուրկ ես դու հոգուց:*

*Ամուր կաց, սիրտ իմ: Դժնդակ
Երկինքն անտեր է, անբնակ,
Աղոթքս՝ անօգուտ:*

1836

* * *

*Сижу задумчив и один,
На потухающий камин
Сквозь слез гляжу...
С тоскою мыслю о былом
И слов в унынии моем
Не нахожу.*

*Былое — было ли когда?
Что ныне — будет ли всегда?..
Оно пройдет —
Пройдет оно, как все прошло,
И канет в темное жерло
За годом год.*

*За годом год, за веком век...
Что ж негодует человек,
Сей знак земной!..
Он быстро, быстро вянет — так,
Но с новым летом новый знак
И лист иной.*

*И снова будет все, что есть,
И снова розы будут цвести,
И терны тож...
Но ты, мой бедный, бледный цвет,
Тебе уж возрожденья нет,
Не расцветешь!*

*Ты сорван был моей рукой,
С каким блаженством и тоской,
То знает Бог!..
Останься ж на груди моей,
Пока любви не замер в ней
Последний вздох.*

1836

* * *

Նստած եմ մտամփոփ, մենակ,
Եվ օջախին եմ անկրակ
Նայում տրտում...
Հիշում եմ կարոտով անցած
Օրերս ու հոգիս թախծած
Բառ չի գտնում:

Անցյալ... արդյոք եղե՞լ է այն,
Հավե՞տ է տևելու ներկան...
Դա էլ կանցնի:
Կանցնի, ինչպես և ամեն ինչ,
Ու անհունի մեք խորտակիչ
Կմոռացվի:

Տարեց տարի, դարեր բազում...
Ինչու՞ է մարդը ընդվզում՝
Հատիկ է փուչ:
Ծլում է և թռչնում իսկույն,
Հետո նորից հողից այդ նույն
Առնում նոր շունչ:

Կրկին ամեն ինչ ետ կգա,
Վարդենու պես ծաղիկ կտա
Տատասկը շեկ...
Բայց դու՝ ծաղիկը իմ կյանքի,
Շունչ չես առնի ու չես ծաղկի,
Ավա՛ղ, երբեք:

Ես քեզ քաղել եմ իմ ձեռքով
Այնքա՛ն սիրով ու խնամքով՝
Գիտի Աստված...
Դու իմ կրծքին ընկած մնա,
Մինչև մարի, անշնչանա
Հոգիս թախծած:

1836

* * *

*Обвеян вещею дремотой,
Полураздетый лес грустит...
Из летних листьев разве сотый,
Блестя осенней позолотой,
Еще на ветви шелестит.
Гляжу с участием умиленным,
Когда, пробившись из-за туч,
Вдруг по деревьям испещренным,
С их ветхим листьем изнуренным,
Молниевидный брызнет луч!
Как увядающее мило!
Какая прелесть в нем для нас,
Когда, что так цвело и жило,
Теперь, так немощно и хило,
В последний улыбнется раз!..*

1850

* * *

*Թաքնախորհուրդ քնով տարված
Տխրում է կիսամերկ մայրին...
Եվ ճյուղերից դեռ չթափված
Չոր տերևները դեղնացած
ճոճում է հովն աշնանային:
Խանդատանքով են ես լցվում,
Երբ թավախիտ ամպի տակից
Արևն է դեմքը իր բացում
Եվ շողերով կենդանացնում
Անտառը լուռ ու տխրալից:
Գերում է ինձ ծաղկի թովչանքը,
Որքա՛ն հմայք կա նրանում,
Երբ նա, ուն մեջ հորդում էր կյանքը,
Հիմա իր թույլ, նվաղ ժպտանքը
Վերջին անգամ է մեզ հղում...*

1850

ПОСЛЕДНЯЯ ЛЮБОВЬ

*О, как на склоне наших лет
Нежней мы любим и суеверней...
Сияй, сияй, прощальный свет
Любви последней, зари вечерней!*

*Полнеба обхватила тень,
Лишь там, на западе, бродит сиянье, —
Помедли, помедли, вечерний день,
Продлись, продлись, очарованье.*

*Пускай скудеет в жилах кровь,
Но в сердце не скудеет нежность...
О ты, последняя любовь!
Ты и блаженство, и безнадежность.*

1854

ՎԵՐՋԻՆ ՍԵՐ

*Օ՛, ինչ քնքուշ է, վեհերոտ
Մայրամուտից առաջ մեր սերը...
Թող շողշողան վերջին սիրո,
Հրաժեշտի խամրող լույսերը:*

*Կհտվ չափ թուխ ու մթամած,
Շվաքաշատ է երկնի դեմքը:
Արևամայր, մի քիչ էլ կաց,
Երկարացրու պահի վայելքը:*

*Սրտիս քնքշանքը չի պակսել,
Թեև չունեն նախկին ավյուներ...
Օ՛, իմ վերջին, հուսաբեկ սեր,
Դու ես միակ երանությունը:*

1854

* * *

Она сидела на полу
И груды писем разбирала,
И, как остывшую золу,
Брала их в руки и бросала.

Брала знакомые листы
И чудно так на них глядела,
Как души смотрят с высоты
На ими брошенное тело...

О, сколько жизни было тут
Невозвратно пережитой!
О, сколько горестных минут,
Любви и радости убитой!..

Стоял я молча в стороне
И пасть готов был на колени, —
И страшно грустно стало мне,
Как от присущей милой тени.

1858

* * *

Նա հատակին էր նստած,
Հին նամակներն էր թերթում,
Կարճես մոխիրն էր սառած
Ձեռքը առնում ու նետում:

Նամակներին էր հայում
Նա տարորեն, տխրագին,
Ինչպես հոգին է նայում
Իր իսկ լքած դիակին...

Օ, որքա՛ն կյանք կար այստեղ
Անվերադարձ ապրված,
Որքա՛ն պահեր՝ դառն ու նեղ,
Սեր ու ծիծաղ սպանված...

Ես լուռ քաշվել էի մի կողմ՝
Պատրաստ ծնկած աղաչել,
Սրտիս՝ թախծոտ ու ողորմ,
Սահվան շվաքն էր դիպչել:

1858

* * *

*Я встретил вас — и все былое
В отжившем сердце ожило;
Я вспомнил время золотое —
И сердцу стало так тепло...*

*Как поздней осени порою
Бывают дни, бывает час,
Когда повеет вдруг весною
И что-то встрепенется в нас, —*

*Так, весь обвеян дуновеньем
Тех лет душевной полноты,
С давно забытым упоеньем
Смотрю на милые черты...*

*Как после вековой разлуки
Гляжу на вас, как бы во сне, —
И вот — слышнее стали звуки,
Не умолкавшие во мне...*

*Тут не одно воспоминанье,
Тут жизнь заговорила вновь, —
И то же в вас очарованье,
И та ж в душе моей любовь!..*

1870

* * *

*Հանդիպեցի Ձեզ, և անցյալը
Սնքած սրտիս մեջ արթնացավ,
Ես հիշեցի մեր ոսկեդարը,
Եվ իմ պաղ սիրտը ջերմացավ...*

*Ինչպես որ ուշ աշնան պահին
Սակավ օրեր կան ու ժամեր,
Երբ մեղմ, գարնանաբեր քամին
Հանկարծ բախում է կուրծքը մեր,*

*Այնպես էլ ես՝ հողմահարված
Հին օրերի այդ հուշերով,
Հափշտակությամբ ինքնամոռաց
Նայում եմ Ձեր դեմքին շենշող...*

*Կարծես երազ լինեք, անուրջ՝
Երկար բաժանումից հետո,
Դարձել եմ թավ ու թանձրահունչ
Ձայները ինձ հետապնդող...*

*Միայն հուշերս չեն, այլև
Իմ կյանքն է վերստին խոսում,
Նորեն եք Դուք ինձ հմայել,
Հոգիս նույն սերն է քարոզում:*

1870

МИХАИЛ ЛЕРМОНТОВ / ՄԻԽԱՅԻԼ ԼԵՐՄՈՆՏՈՎ

(1814-1841)

НИЩИЙ

*У врат обители святой
Стоял просящий подаянья
Бедняк иссохший, чуть живой
От глада, жажды и страданья.
Куска лишь хлеба он просил,
И взор являл живую муку,
И кто-то камень положил
В его протянутую руку.
Так я молил твоей любви
С слезами горькими, с тоскою;
Так чувства лучшие мои
Обмануты навек тобою!*

1830

ԱՂՔԱՏ

*Սուրբ վանատան դռների մոտ
Կանգնած էր մի աղքատ մուրակ՝
Սոված, ծարավ ու հիվանդոտ,
Կիսակենդան՝ նիհար, ցամաք:
Մերձավորից նա հաց ուզեց
Վշտամորմոր իր հայացքով,
Բայց մերձավորը քար դրեց
Նրա արհի մեջ մուրացող:
Այդպես էլ ես էի վշտացած
Քո սերը աղերսում խոնարհ,
Այդպես էլ սիրտս դյուրազգաց
Դու կոտրեցիր անզթարար:*

1830

АНГЕЛ

*По небу полуночи ангел летел,
И тихую песню он пел;
И месяц, и звезды, и тучи толпой
Внимали той песне святой.*

*Он пел о блаженстве безгрешных духов
Под кущами райских садов;
О Боге великом он пел, и хвала
Его непритворна была.*

*Он душу младую в объятиях нес
Для мира печали и слез.
И звук его песни в душе молодой
Остался — без слов, но живой.*

*И долго на свете томилась она,
Желанием чудным полна,
И звуков небес заменить не могли
Ей скучные песни земли.*

1831

ՅՐԵՇՏԱԿ

*Յրեշտակն էր թևուն երկնքում խավար
Եվ երգ էր ասում մեղմաբար,
Լուսինն ու աստղերը, ամպերն էին բազում
Այդ սուրբ մեղեդին լսում:*

*Երգում էր վերին վայելքին հասած
Անմեղ, անարատ մարդկանց
Եվ Տիրոջ մասին, ում գովքը անդամ,
Անկեղծ էր ու հուզաթաթափ:*

*Մատաղ մի շունչ էր նա գրկած տանում
Երկրին՝ վշտաբեկ ու տրտում,
Եվ այդ երկնային նվազն անմոռաց
Մատաղ հոգու մեջ մնաց:*

*Թշվառ աշխարհում նա երկար տառապեց,
Անհուն կարոտով համակվեց,
Երկրային տխուր երգերը թողած՝
Լսեց մեղեդին անմոռաց:*

1831

ΠΑΡΟΥΣ

*Белеет парус одинокой
В тумане моря голубом!..
Что ищет он в стране далекой?
Что кинул он в краю родном?..*

*Играют волны — ветер свищет,
И мачта гнется и скрипит...
Увы! он счастья не ищет,
И не от счастья бежит!*

*Под ним струя светлей лазури,
Над ним луч солнца золотой...
А он, мятежный, просит бури,
Как будто в бурях есть покой!*

1832

ԱՌԱՎԱՍ

*Առաքաստն է ճերմակափառ
Մով ծովի մեջ մենակ լողում:
Ի՞նչ է փնտրում երկրում օտար,
Ի՞նչ է թողել նա մայր հողում:*

*Ծովը ծփում, քամին սուրում,
Կայմն է ճկվում, ծռնչում...
Ավա՛ղ, նա ոչ բախտ է մուրում,
Ոչ էլ բախտից է փախչում:*

*Նրա ներքո ջուրն է լազուր,
Վերը՝ արփին ոսկեվոր,
Իսկ նա համառ հողմ է ուզում,
Կարճես հողմում կա անդորր:*

1832

ИЗ ГЕТЕ

*Горные вершины
Спят во тьме ночной;
Тихие долины
Полны свежей мглой;
Не пылит дорога,
Не дрожат листья...
Подожди немного,
Отдохнешь и ты.*

1840

ԳՅՈՒԹԵՒՑ

*Լեռների բաշերն են
Մթի մեջ ննջում,
Համրացած դաշտերն են
Ջովությամբ շնչում,
Ճանապարհը դինջ է,
Թուփը չի դնդում...
Համբերիր մի քիչ էլ՝
Կննջես և դու:*

1840

И СКУЧНО И ГРУСТНО

*И скучно и грустно, и некому руку подать
В минуту душевной невзгоды...
Желанья!.. что пользы напрасно и вечно желать?..
А годы проходят — все лучшие годы!*

*Любить... но кого же?.. на время — не стоит труда,
А вечно любить невозможно.
В себя ли заглянешь? — там прошлого нет и следа:
И радость, и муки, и все там ничтожно...*

*Что страсти? — ведь рано иль поздно их сладкий недуг
Исчезнет при слове рассудка;
И жизнь, как посмотришь с холодным вниманьем вокруг, —
Такая пустая и глупая шутка...*

1840

ՏԵՆԻՐ Է, ՏՐՏՈՒՄ

*Տխուր է, տրտում, ու՞մ դուռը կարող են թակել
Հոգուս դառնացած պահերին...
Փափա՞գը... անմիտ է իզուր ու հավետ փափազել՝
Արագ է թռչում երանն օրերի:*

*Սիրե՞լ... սակայն ու՞մ... ունայն է զգացումն անձկալի,
Իսկ սերը հավետ չէ բնավ:
Իմ մեջ էլ վաղուց խամրել են հուշերն անցյալի,
Ոչինչ են դարձել թե՛ խիհդ ու թե՛ ցավ...*

*Կրքե՞րը... բայց չէ՞ որ թմբիրը նրանց քաղցրալիք
Ցնդում է խոսքից բանական,
Եվ կյանքը, եթե մեր շուրջը նայենք ուշադիր,
Այնքա՞ն տխմար է ու զավեշտական...*

1840

ЗАВЕЩАНИЕ

Наедине с тобою, брат,
Хотел бы я побыть:
На свете мало, говорят,
Мне остается жить!
Поедешь скоро ты домой:
Смотри ж... Да что? моей судьбой,
Сказать по правде, очень
Никто не озабочен.

А если спросит кто-нибудь...
Ну, кто бы ни спросил,
Скажи им, что навылет в грудь
Я пулей ранен был,
Что умер честно за царя,
Что плохи наши лекаря
И что родному краю
Поклон я посылаю.

Отца и мать мою едва ль
Застанешь ты в живых...
Признаться, право, было б жаль
Мне опечалить их;
Но если кто из них и жив,

Скажи, что я писать ленив,
Что полк в поход послали
И чтоб меня не ждали.

Соседка есть у них одна...
Как вспомнишь, как давно
Расстались!.. Обо мне она
Не спросит все равно,
Ты Расскажи всю правду ей,
Пустого сердца не жалеи;
Пускай она поплачет...
Ей ничего не значит!

1840

ԿՏԱԿ

Ուզում եմ հետդ զրուցել՝
Եղբայր իմ սրտակից,
Ասում եմ՝ քիչ է մնացել,
Որ հեռանամ կյանքից:
Շուտով դու տուն պիտի դառնաս.
Դե տես... Բայց լավ է իմանաս՝
Վախճանը իմ, ցավոք,
Չի ողբալու ոչ ոք:

Իսկ եթե մեկը իմ մասին
Քեզ հարցնի՝ կասես,
Որ գնդակից չարաբաստիկ
Խոցահարվել եմ ես,
Մեռել եմ մուռնջ հանուն ցարի,
Առանց դեղի ու դարմանի,
Եվ որ անուշ երկրիս
Մաղթում եմ ավետիս:

Հազիվ թե դու ծնողներիս
Ողջ ու առողջ գտնես...
Չեմ էլ ուզում ծերուկներիս
Վշտալի լուր տանես:
Բայց եթե ողջ եմ դեռ նրանք,

Ասա՝ էլ չեմ գրի մամակ.
Արշավ ենք սկսել,
Իզուր թող չսպասեն:

Ջահել մի կին ունեն դրկից...
Որքա՜ն վաղուց էր դա...
Նա իմ ներկա ճակատագրից
Հաստատ հարցեր չի տա:
Նրան դիմիր պարզ ու շիտակ,
Մի խնայիր սիրտը դատարկ,
Թող քիչ էլ արտասվի...
Սրտիցը չի պակսի:

1840

* * *

*На севере диком стоит одиноко
На голой вершине сосна,
И дремлет, качаясь, и снегом сыпучим
Одета, как ризой, она.*

*И снится ей все, что в пустыне далекой,
В том крае, где солнца восход,
Одна и грустна на утесе горячем
Прекрасная пальма растет.*

1841

* * *

*Կանգնած է մենակ վայրի հյուսիսում
Սոճին լերկ քերձի վրա,
Երժվում է քնոտ, և ձյունն է սորում
Դարձել պատմութանը նրա:*

*Նա իր երազում անապատն է տեսնում,
Որտեղ արթնանում է արփին,
Եվ ուր մենավոր արմավն է սիրում
Տխրում հրակեզ քարափին:*

1841

ПРОРОК

*С тех пор как вечный судия
Мне дал всеведение пророка,
В очах людей читаю я
Страницы злобы и порока.*

*Провозглашать я стал любви
И правды чистые ученья:
В меня все ближние мои
Бросали бешено каменья.*

*Посыпал пеплом я главу,
Из городов бежал я нищий,
И вот в пустыне я живу,
Как птицы, даром божьей пищи;*

*Завет предвечного храня,
Мне тварь покорна там земная;
И звезды слушают меня,
Лучами радостно играя.*

*Когда же через шумный град
Я пробираюсь торопливо,
То старцы детям говорят
С улыбкою самолюбивой:*

*“Смотрите: вот пример для вас!
Он горд был, не ужился с нами:
Глупец, хотел уверить нас,
Что бог гласит его устами!*

*Смотрите ж, дети, на него:
Как он угрюм, и худ, и бледен!
Смотрите, как он наг и беден,
Как презирают все его!”*

1841

ՄԱՐԳԱՐԵ

Այն օրվանից, երբ մարգարե
Ու տեսանող դարձրեց ինձ Տերը,
Ատելությանը արտահարեց
Գրողը չար մարդկանց աչքերը:

Լեզուս բացվեց ու քարոզեց
Ճշմարտության, սիրո պատգամը,
Ի պատասխան՝ ինձ քարկոծեց
Անգամ մտիկ իմ բարեկամը:

Գլխիս մոխիր ես ցանեցի,
Քաղաքներից փախա ես ցուփ,
Անապատում ծվարեցի
Ու գոհացա ցամաք հացով:

Տիրոջ պայմանը չի խախտում՝
Չլու է իմ կանքին գազանը,
Ուրախ շողում են ու խայտում
Աստղերը՝ լսելով իմ ձայնը:

Երբ աղմկոտ մեծ քաղաքով
Անցնում եմ ես արագորեն,
Ծերունիները ինքնագով
Թռռանց ասում են հեզմորեն:

«Տեսե՛ք, ահա ձեզ օրինակ՝
Չպարտ էր նա, անվարվեցող,
Կարծում էր, թե կհավատանք,
Որ պատվիրակն է նա Աստծո՛:

Չապա մտիկ տվեք սրամ՝
Մռայլ է նա, նիհար, գունատ:
Թշվառական է՝ մերկ, աղքատ,
Արհամարիված ու անարժան»:

1841

ՏՈՆ

*В полдневный жар в долине Дагестана
С свинцом в груди лежал недвижим я;
Глубокая еще дымилась рана;
По капле кровь сочилась моя.*

*Лежал один я на песке долины;
Уступы скал теснились кругом,
И солнце жгло их желтые вершины
И жгло меня — но спал я мертвым сном.*

*И снился мне сияющий огнями
Вечерний пир в родимой стороне.
Меж юных жен, увенчанных цветами,
Шел разговор веселый обо мне.*

*Но в разговор веселый не вступая,
Сидела там задумчиво одна,
И в грустный сон душа ее младая
Бог знает чем была погружена;*

*И снилась ей долина Дагестана;
Знакомый труп лежал в долине той;
В его груди, дымясь, чернела рана,
И кровь лилась хладающей струей.*

1841

ԵՐԱԶ

*Տապ կեսօրին Դաղստանի դաշտավայրում
Ընկած էի ես՝ հրազենով զնդակոծված,
Ու խոցը խոր դեռ մխում էր, կուրծքս այրում,
Եվ արյուն էր արտածողում վերքը բացված:*

*Անտեր, անօգ ընկած էի ես ավազափին՝
Շրջապատված լերկ քերժերով դալարագուրկ,
Որոնց դեղին կատարներն էր լիզում արփին
Ու իմ արդեն անշունչ մարմինը կիզում:*

*Ես հայրենի հողն էի տեսնում երազիս մեջ.
Իրիկնային խնջույք էր անդ լուսաշաղախ,
Ծաղկապսակ կանայք՝ ջահել ու սիրատենչ,
Ինձ էին հիշում՝ զրուցելով ուրախ-ուրախ:*

*Այդ խանդավառ զրույցներին անմասնակից
Երիտասարդ կին կար՝ տխուր, խորհրդամած,
Որի հոգին քուն էր մտել խորաթախիժ՝
Յուզաթաթավ երազի մեջ, կարծես, սուզված:*

*Նա տեսնում էր Դաղստանի դաշտը խաղաղ,
Ուր ընկած էր սիրեցյալի անտերունչ դին,
Որի խոցված կուրծքն էր մխում թույլ ու նվաղ,
Եվ արյունն էր դեռ կաթկթում ավազափին:*

1841

* * *

1

*Нет, не тебя так пылко я люблю,
Не для меня красы твоей блистанье:
Люблю в тебе я прошлое страданье
И молодость погибшую мою.*

2

*Когда порой я на тебя смотрю,
В твои глаза вникая долгим взором:
Таинственным я занят разговором,
Но не с тобой я сердцем говорю.*

3

*Я говорю с подругой юных дней,
В твоих чертах ищу черты другие,
В устах живых уста давно немые,
В глазах огонь угаснувших очей.*

1841

* * *

1

*Ո՛չ, դու չես, ում սիրում եմ ես սրտանց,
Ինձ չի գերում քո փայլը արտաքին՝
Սիրում եմ քեզանում ցավերս հին
Եվ իմ ջահելությունը կործանված:*

2

*Այն պահերին, երբ քեզ եմ տեսակցում,
Աչքերիդ մեջ նայում ուշադրությամբ,
Տարված եմ ես քաքուն խոսակցությամբ,
Սակայն սրտով քեզ հետ չեմ զրուցում:*

3

*Ջրուցում եմ իմ սիրո հետ պատանի,
Քո դեմքի տակ փնտրում ուրիշ մի դեմք,
Աչքերիդ մեջ՝ վաղուց մարած հրդեհ,
Մեռած ձայներ՝ ձայնիդ մեջ կենդանի:*

1841

ԱՓԱՆԱՏԻՅ ՓԵՏ / ԱՖԱՆԱՍԻ ՖԵՏ

(1820-1892)

* * *

*Шепот, робкое дыхание,
Трели соловья,
Серебро и колыханье
Сонного ручья.*

*Свет ночной, ночные тени,
Тени без конца,
Ряд волшебных изменений
Милого лица.*

*В дымных тучках пурпур розы,
Отблеск янтаря,
И лобзания, и слезы,
И заря, заря!..*

1850

* * *

*Շշուկ, երկչոտ շնչառություն,
Երգը սոխակի,
Տատանումներն արժաթագույն
Քնկղիս առվակի:*

*Աղոտ լուսին, մութ, մթություն,
Շվարներ անթիվ,
Դյութահրաշ այլայլություն
Քո դեմքին անգին:*

*Թավ անպերում՝ վարդի թույրեր,
Սաթանման խայծ,
Եվ արցունքներ, և համբույրներ,
Այգ ու լուսաբաց...*

1850

* * *

*Сияла ночь. Луной был полон сад. Лежали
Лучи у наших ног в гостиной без огней.
Рояль был весь раскрыт, и струны в нем дрожали,
Как и сердца у нас за песнею твоей.*

*Ты пела до зари, в слезах изнемогая,
Что ты одна — любовь, что нет любви иной, —
И так хотелось жить, чтоб, звука не роняя,
Тебя любить, обнять и плакать над тобой.*

*И много лет прошло, томительных и скучных,
И вот в тиши ночной твой голос слышу вновь,
И веет, как тогда, во вздохах этих звучных,
Что ты одна — вся жизнь, что ты одна — любовь.*

*Что нет обид судьбы и сердца жгучей муки,
А жизни нет конца, и цели нет иной,
Как только верить в рыдающие звуки,
Тебя любить, обнять и плакать над тобой!*

1877

* * *

*Գիշեր էր ցուլ, պայծառ: Այգիս լուսնով էր լի:
Շողերն էին ծվարել հյուրասրահում խավար:
Լարերն էին դողդղում բացված դաշնամուրի,
Ինչպես դողում էին մեր սրտերը սիրահար:*

*Երգում էիր մինչև լույս՝ լացից ու ժաթափված,
Որ սերը մեկն է լոկ, որ ուրիշ սեր չկա,
Ուզում էի ես ապրել՝ ապրել անխոս, լալկած,
Սիրել քեզ, փայփայել, գրկել ու հեկեկալ:*

*Շատ տարիներ անցան՝ տխուր և տանջավոր,
Ես ձայնդ եմ լսում գիշերներով անքուն,
Եվ առաջվա նման հոգոցներում քո խոր
Շնչում է սերը, որ միակն էր մեր կյանքում:*

*Իզուր եմ տրտնջում՝ բախտիցս խռոված,
Անվերջ է կյանքը և այլ նպատակ չկա,
Քան հավատալ երգիդ, ձայնիդ լացակունած,
Սիրել քեզ, փայփայել, գրկել ու հեկեկալ:*

1877

* * *

*Я тебе ничего не скажу,
И тебя не встревожу ничуть,
И о том, что я молча твержу,
Не решусь ни за что намекнуть.*

*Целый день спят ночные цветы,
Но лишь солнце за рощу зайдет,
Раскрываются тихо листы,
И я слышу, как сердце цветет.*

*И в больную, усталую грудь
Веет влагой ночной... я дрожу,
Я тебя не встревожу ничуть,
Я тебе ничего не скажу.*

1885

* * *

*Ոչ մի բառ ես քեզ չեմ ասելու,
Նեղություն չեմ տալու քեզ բնավ
Եվ մտքերս քեզ հետ կիսելուց
Կտորչեմ այսուհետ ես, հարկավ:*

*Գիշերվա ծաղիկներն են քնած,
Բայց արևը երբ մայր կմտնի,
Կբացվեն թերթիկները նրանց,
Եվ իմ սիրտը նորից կգարթնի:*

*Ես դողում եմ... Քամին է խոնավ
Չոգնաբեկ իմ հոգին ասեղում,
Նեղություն չեմ տալու քեզ բնավ,
Ոչ մի բառ ես քեզ չեմ ասելու:*

1885

УГАСШИМ ЗВЕЗДАМ

*Долго ль вливать мне мерцание ваше,
Синего неба пытливые очи?
Долго ли чуют, что выше и краше
Вас ничего нет во храмине ночи?*

*Может быть, нет Вас под теми огнями:
Давняя Вас погасила эпоха, —
Так и по смерти лететь к вам стихами,
К призракам звезд, буду призраком вздоха!*

1890

ՄԱՐԱԾ ԱՍՏՂԵՐԻՆ

*Ծով երկնքի խորահայաց, ուշիմ աչեր,
Թարթափում եք դուք անդադար ու հմայում,
Որ հասկանամ՝ ձեզնից թովիչ, ձեզանից վեր
Չկա ոչինչ գիշերվա սուրբ վեհավայրում:*

*Գուցե արդեն այրվել եք դուք կրակի մեջ՝
Մարել եք բյուր, բազմահազար դարեր առաջ,
Ու երբ որ ես նույնպես դառնամ անհուր, անտենչ՝
Չեզ կհասնեն իմ հանգերը մեղմադողանջ:*

1890

ИВАН БУНИН / ԻՎԱՆ ԲՈՒՆԻՆ

(1870-1953)

* * *

*Я к ней вошел в полночный час.
Она спала, — луна сияла
В ее окно, — и одеяла
Светился спущенный атлас.*

*Она лежала на спине,
Нагие раздвоивши груди, —
И тихо, как вода в сосуде,
Стояла жизнь ее во сне.*

1898

* * *

*Ես ներս մտա: Լուսնակ գիշեր էր:
Քնած էր նա՝ լույսով ցողված,
Եվ վերնակի թեթև փեշերը
Քնատեղից սահել էին ցած:*

*Երեսնիվեր, մերկ, լանջարաց
Պառկած էր նա մահճի վրա,
Եվ լուռ, ինչպես ջուրն ամբարված,
Քուն էր մտել կյանքը նրա:*

1898

СТАМБУЛ

*Облезлые худые кобели
С печальными, молящими глазами —
Потомки тех, что из степей пришли
За пыльными скрипучими возами.*

*Был победитель славен и богат,
И затопил он шумною ордою
Твои дворцы, твои сады, Царьград,
И предался, как сытый лев, покою.*

*Но дни летят, летят быстрее птиц!
И вот уже в Скутари на погосте
Чернеет лес, и тысячи гробниц
Белеют в кипарисах, точно кости.*

*И прах веков упал на прах святынь.
На славный город, ныне полудикий,
И вой собак звучит тоской пустынь
Под византийской ветхой базиликой.*

*И пуст Сераль, и смолк его фонтан,
И высохли столетние деревья...
Стамбул, Стамбул! Последний мертвый стан
Последнего великого кочевья!*

1905

ՄՍՄՄԲՈՒԼ

*Լղար շները՝ ճեղ, մազաթափված,
Որոնց հայացքը խեղճ է ու տխուր,
Ժառանգն են շների՝ տափից եկած
Սայլերի հետ՝ ճռան և փոշեկուր:*

*Չաղթողը մեծափառ էր, ընչաշատ,
Նա ողողեց հորդաներով վայրագ
Պոլսո տներն ու այգիներն առատ
Եվ մրափեց առյուծի պես ցիափ:*

*Սակայն օրեր անցան, անցան դարեր,
Եվ Սկյուտարի գերեզմանում հիմա
Նոճերի տակ անթիվ շիրմաքարեր
Ծերմականում են ոսկրերի նման:*

*Մոխիր դարձան աճյունը սրբազան,
Քաղաքը շեն, արդ՝ կիսավայրենի,
Ու շների կլանչն է թախծածայն
Չնչում մատուռներում հնամենի:*

*Մնջեց հարեմը, լուռ է շատրվանը,
Երաշտացան ծառերը դարավոր...
Ստամբուլ, Ստամբուլ: Վերջին մեռած կայանը
Վերջին քոչի՝ ահեղ ու զորավոր:*

1905

ЧУЖАЯ

Ты чужая, но любишь,
Любишь только меня.
Ты меня не забудешь
До последнего дня.

Ты покорно и скромно
Шла за ним от венца.
Но лицо ты склонила —
Он не видел лица.

Ты с ним женщиной стала,
Но не девушка ль ты?
Сколько в каждом движенье
Простоты, красоты!

Будут снова измены...
Но один только раз
Так застенчиво светит
Нежность любящих глаз.

Ты и скрыть не умеешь,
Что ему ты чужда...
Ты меня не забудешь
Никогда, никогда!

1906

ԻՍՐ ՉԵՍ

Ինք չես, բայց սիրում ես,
Միայն ինձ ես սիրում:
Առհավետ կմնամ ես,
Կմնամ քո սրտում:

Երբ հլու ու համեստ
Նրա հետ էիր կարգվում,
Դու թեթել էիր երեսդ՝
Դեմքդ չէր երևում:

Նա քեզ կին դարձրեց,
Թե՞ դեռ կույս ես, գեղև՝
Այնքան պարզ եմ, անկեղծ
Շարժումներդ թեթև:

Կխաբես դու նորից...
Մեկ անգամ է լինում,
Երբ սիրող աչքերից
Քնքշություն է ծորում:

Ինքդ էլ չես ժխտում,
Որ օտար ես նրան...
Առհավետ քո սրտում
Միայն ես կմնամ:

1906

ВАЛЕРИЙ БРЮСОВ / ՎԱԼԵՐԻ ԲՐՅՈՒՍՈՎ

(1873-1924)

ТВОРЧЕСТВО

*Тень несозданных созданий
Колыхается во сне,
Словно лопасти латаний
На эмалевой стене.*

*Фиолетовые руки
На эмалевой стене
Полусонно чертят звуки
В звонко-звучной тишине.*

*И прозрачные киоски,
В звонко-звучной тишине,
Вырастают, словно блестики,
При лазоревой луне.*

*Всходит месяц обнаженный
При лазоревой луне...
Звуки реют полусонно,
Звуки ластятся ко мне.*

*Тайны созданных созданий
С лаской ластятся ко мне,
И трепещет тень латаний
На эмалевой стене.*

1895

ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

*Ստվերն է անստեղծ էակների
Երագիս մեջ ծածանվում,
Արմավենու շվաքներն են
Պատի վրա կարծրանում:*

*Մանուշակագույն ձեռները
Որմի վրա արճնապատ
Ջիլ լռության մեջ ձայներ են
Գծում՝ հոգնած, քնահատ:*

*Եվ ապակյա տնակները
Լռության մեջ խոյանում,
Տոլացնում են ծրագները,
Երբ լուսինն է գոյանում:*

*Լուսինն է մերկ, կիսաբոլոր
Ծով երկնքի մեջ լողում...
Հնչյուններն են քնակոլոլ,
Ինձ փարվելով՝ փողփողում:*

*Իմ իսկ ստեղծած էակների
Խորհուրդն է ինձ պարուրում,
Արմավենու շվաքներն են
Պատի վրա օրորվում:*

1895

ՅՈՒՈՄՍ ՍՈՅՏՍ

*Յոնոշա Բլեդնի սօ Յզօրօմ ցօրյաՅիմ,
ՆիՅե ճաօ յա տեԲե տրի ՅաՅեա:
ՍերՅի յրիՅի: յե յիՅի յաՅոյաՅիմ,
Տօլկօ ցրյաճուՅե — օԲլաՅտ յօՅտա.*

*ՍօՅնի Յտօրի: յիկօՅու յե յօՅուՅՅՅՅՅՅՅ,
ՍաՅ յե յեՅա յօլյօԲի ԲեՅրեճելնօ.
ՏրեՅի յրաՅի: յօկլօնյաՅի յիՅուՅՅՅՅՅՅՅ,
Տօլկօ եՅու, ԲեՅրաճուՅոՅո, ԲեՅՅելնօ.*

*Յոնոշա Բլեդնի սօ Յզօրօմ յՅուՅՅՅՅՅՅՅ!
ԵՅլի տյա յրիՅեՅ յօիՅ տրի ՅաՅեա,
ՄօլՅա յաճու յա ԲօիՅօՅ յօԲեճճեճնիմ,
Յնյա, ՅոՅ Յ յիՅրե օՅաՅլյօ յօՅտա.*

1896

ՊԱՏԱՆԻ ՊՈՒՏԻՆ

*ՅաՅտաճ հաՅաճքրօճ գօլնաՅտ յաՅտաճի՝
Այժն քեճ երեք յրաՅտ եճ տալիս.
Մեկը՝ գալիքն է հաճըճ յրեՅտի,
Մի աՅրիճ երեք կյաճքրօճ ճերկաՅիս:*

*Յիճիճ երկրօրօճը՝ ճի գթա ճարդկաճց,
Իճքը քեճ սիճիճ՝ աճքրօճ, աճթաքրօճց:
Երրօրօճը՝ յաճՅտիճ արճեՅտը աճաճց,
ՃաճաՅիճ ճրաճ՝ աճճաճ, աճհաՅտուճց:*

*Յճար հաՅաճքրօճ գօլնաՅտ յաՅտաճի,
Թե յաՅտգաճճերս դօլ ճնրօլնեճիճ՝
Ես կիեճաճաճ աճաճց յաՅյճաճի,
Քաճգի աճիՅարիճուճ յրեՅտ թրօճեճի:*

1896

К АРМЕНИИ

*В тот год, когда господь сурово
Над нами длань отяготил,
Я, в жажде сумрачного крова,
Скрываясь от лица дневного,
Бежал к бесстрастию могил.*

*Я думал: божескую гневность
Избуду я в святой тиши,
Смирит тоску седая древность,
Тысячелетних строф напевность
Излечит недуги души.*

*Но там, где я искал гробницы,
Я целый мир живой обрел.
Запели, в сретенье денницы,
Давно истлевшие цевницы,
И смерти луг — в цветах расцвел.*

*Не мертвым голосом былины,
Живым приветствием любви
Окрестно дрогнули долины,
И древний мир, как зов единый,
Мне грянул грозное: Живи!*

*Сквозь разделяющие годы
Услышал я ту песнь веков,
Во славу благостной природы,
Любви, познания и свободы,
Песнь, цепь ломающих, рабов.*

*Армения! Твой древний голос —
Как свежий ветер в летний зной!
Как бодро он взвывает волос,
И, как дождем омытый колос,
Я выпрямляюсь под грозой!*

1915

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ

Այնժամ, երբ Տերը երկնակալ
Խարազանում էր մեզ ցասկոտ,
Ես ցանկացա մեկուսանալ,
Խավար խցում առանձնանալ,
Փախչել լուռ շիրիմների մոտ:

Թվում էր, թե այդ աղետից
Ես կփրկվեմ անտարակույս,
Որ մեղեդին հին տաղերի
Ինձ կազատի իմ ցավերից,
Կդարմանի ախտը հոգուս:

Բայց շիրմաթաղ սրբատեղին
Մի կենդանի աշխարհ բացեց:
Վաղուց լալկած շվիների
Երգը լսվեց լուսադեմին,
Եվ մահվան չոր մարգը ծաղկեց:

Ոչ թե լեզվով մեռելածին,
Այլ ողջունով՝ ջերմ, սիրալիր,
Յովիտները երերացին,
Եվ անցյալի բամբ, առածիզ
Կոչը հնչեց. «Ապրի՛ր, ապրի՛ր»:

Ժամանակի, տարածության
Խորքից էր երգը դարերի
Գալիս՝ ի փառս բնության,
Սիրո, մտքի, ազատության՝
Երգն ընդվզող գերիների:

Օ՛, Հայաստան, բարբառը քո
Թարմ հով է ամառվա տապին:
Այնքա՛ն առույզ է ու հորդոր,
Որ ես, հասկի պես ցողաթոր,
Դիմակայում եմ անպրոպին:

1915

АЛЕКСАНДР БЛОК / ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԲԼՈԿ

(1880-1921)

* * *

*Девушка пела в церковном хоре
О всех усталых в чужом краю,
О всех кораблях, ушедших в море,
О всех, забывших радость свою.*

*Так пел ее голос, летящий в купол,
И луч сиял на белом плече,
И каждый из мрака смотрел и слушал,
Как белое платье пело в луче.*

*И всем казалось, что радость будет,
Что в тихой заводи все корабли,
Что на чужбине усталые люди
Светлую жизнь себе обрели.*

*И голос был сладок, и луч был тонок,
И только высоко, у царских врат,
Причастный тайнам, — плакал ребенок
О том, что никто не придет назад.*

1905

* * *

*Ժամատան խորքում մի չքնաղ փերի
Երգում էր օտար ափերում հոգնած
Մարդկանց, ծով մտած բոլոր նավերի
Բոլորի մասին՝ հեգ, բախտահալած:*

*Եվ ծավալվում էր ձայնը զմբեթում,
Եվ շողն էր փայլում կաթնագույն ուսին,
Եվ պարզ երևում, լսվում էր մթում
Երգը շողավոր, ճերմակ հագուստի:*

*Թվում էր, թե մոտ է պահը երջանիկ,
Թե նավերն արդեն հասել են ափին,
Ու վտարանդի հոգնատանջ մարդիկ
Արժանացել են լուսավոր կյանքին:*

*Եվ քաղցր էր ձայնը, և շողն էր բարակ,
Միայն գաղտնեկից մի անմեղ մանուկ
Լալիս էր դռան շեմին անփարատ՝
Առ այն, որ ոչ ոք ետ չի դառնալու:*

1905

* * *

*О доблестях, о подвигах, о славе
Я забывал на горестной земле,
Когда твое лицо в простой оправе
Передо мной сияло на столе.*

*Но час настал, и ты ушла из дому.
Я бросил в ночь заветное кольцо.
Ты отдала свою судьбу другому,
И я забыл прекрасное лицо.*

*Летели дни, крутясь проклятым роем...
Вино и страсть терзали жизнь мою...
И вспомнил я тебя пред аналоем,
И звал тебя, как молодость свою...*

*Я звал тебя, но ты не оглянулась,
Я слезы лил, но ты не снизошла.
Ты в синий плащ печально завернулась,
В сырую ночь ты из дому ушла.*

*Не знаю, где приют своей гордыне
Ты, милая, ты, нежная, нашла...
Я крепко сплю, мне снится плащ твой синий,
В котором ты в сырую ночь ушла...*

*Уж не мечтать о нежности, о славе,
Все миновалось, молодость прошла!
Твое лицо в его простой оправе
Своей рукой убрал я со стола.*

1908

* * *

Սխրանքների, փառքի մասին անշեջ
Ես մոռանում էի այս թշվառ հողում,
Երբ քո պատկերը շրջանակի մեջ
Իմ սեղանի վրա էր շողշողում:

Բայց եկավ ժամը՝ հեռացար տնից
Եվ բախտդ ուրիշին վստահեցիր,
Ես հանեցի մատնիքը իմ մատից
Ու մոռացա քո դեմքը գեղեցիկ:

Օրեր անցան՝ անիծակուր, խառնակ...
Գինին ու կիրքը կյանքս լափեցին...
Ես հիշեցի քեզ հարսնաքողի տակ
Եվ իմ ջահելությունը հիշեցի...

Կանչում էի քեզ, բայց դու չշրջվեցիր,
Ես արտասվում էի, բայց դու անխռով
Կապույտ թիկնոցի մեջ փաթաթվեցիր
Ու հեռացար տնից ու՛ զհշերով:

Ես չգիտեմ՝ ինչպես դու, սիրելիս,
Չպարտությունը քո փարատեցիր...
Կապույտ թիկնոցդ է երագիս գալիս՝
Այն, որ հագիդ էր, երբ ինձ լքեցիր...

Էլ չեմ ուզում ոչ սեր և ոչ էլ գովք՝
Ես անցյալին ամեն ինչ հանձնեցի:
Եվ քո պատկերը սեփական ձեռքով
Իմ սեղանից ընդմիշտ հեռացրեցի:

1908

В РЕСТОРАНЕ

*Никогда не забуду (он был или не был,
Этот вечер): пожаром зари
Сожжено и раздвинуто бледное небо,
И на желтой заре — фонари.*

*Я сидел у окна в переполненном зале.
Где-то пели смычки о любви.
Я послал тебе черную розу в бокале
Золотого, как небо, ай.*

*Ты взглянула. Я встретил смущенно и дерзко
Взор надменный и отдал поклон.
Обратясь к кавалеру, намеренно резко
Ты сказала: “И этот влюблен”.*

*И сейчас же в ответ что-то грянули струны,
Иступленно запели смычки...
Но была ты со мной всем презрением юным,
Чуть заметным дрожаньем руки...*

*Ты рванулась движеньем испуганной птицы,
Ты прошла, словно сон мой, легка...
И вздохнули духи, задремали ресницы,
Зашептались тревожно шелка.*

*Но из глубы зеркал ты мне взоры бросала
И, бросая, кричала: “Лови!..”
А монисто бренчало, цыганка плясала
И визжала заре о любви.*

1910

ՌԵՍՏՈՐԱՆՈՒՄ

*Չեմ մոռանալու (կա՞ր արդյոք, թե՞ ոչ
երեկոն, վերջալույսը հուր)
երկինքը՝ այրված երկայնքով ամբողջ,
Դամբարները վառ, դեղնաթույր:*

*Լեցուն սրահում նստած էի անդարդ:
Ջութակն էր երգում սիրաթով:
Քեզ ուղարկեցի ծխասև մի վարդ՝
Ոսկեգույն գինու գավաթով:*

*Գոռոզ հայացքով դու ինձ նայեցիր:
Գլուխ տվեցի համարձակ:
Ուղեկցիդ բարձր ձայնով դիմեցիր.
«Այս մեկն էլ իմ զոհը դարձավ»:*

*Եվ այդ նույն պահին նվազը հնչեց,
Աղեղը զարկեց լարերին...
Դեմքդ խրոխտ էր, թեև չէր հանգչել
Դողոցը բարակ մատներիդ:*

*Վեր թռար, ինչպես վախեցած մի ծիտ,
Կողքովս անցար սլացիկ...
Բույրը տարածվեց օձանելիքիդ,
Սոսափը լսվեց մետաքսի:*

*Բայց դու հայելու խորքից ինձ կրքոտ,
խոսուն հայացքներ էիր նետում:
Իսկ զառ վզնոցով զնչուհին խռպոտ
Պարում էր ու սեր ավետում:*

1910

* * *

*Ночь, улица, фонарь, аптека,
Бессмысленный и тусклый свет.
Живи еще хоть четверть века —
Все будет так. Исхода нет.*

*Умрешь — начнешь опять сначала,
И повторится все, как встарь:
Ночь, ледяная рябь канала,
Аптека, улица, фонарь.*

1912

* * *

*Փողոց, լապտեր, ցայգ, դեղատոուն,
Անբովանդակ կիսախավար:
Քառորդ դար էլ մնաս պրթուն՝
Չի փոխվելու ոչինչ, ավա՛ղ:*

*Ու երբ մեռնես՝ պիտի ստիպված
Կրկին անցնես ճամփով այդ նույն.
Ջրանցք, ջրեր սառցակալած,
Փողոց, լապտեր, ցայգ, դեղատոուն:*

1912

БОРИС ПАСТЕРНАК / БОРІС ПАСТЄРНАК

(1890-1960)

ЗИМНЯЯ НОЧЬ

*Мело, мело по всей земле
Во все пределы.
Свеча горела на столе,
Свеча горела.*

*Как летом роем мошкара
Летит на пламя,
Слетались хлопья со двора
К оконной раме.*

*Метель лепила на стекле
Кружки и стрелы.
Свеча горела на столе,
Свеча горела.*

*На озаренный потолок
Ложились тени,
Скрещенья рук, скрещенья ног,
Судьбы скрещенья.*

*И падали два башмачка
Со стуком на пол.
И Воск слезами с ночника
На платье капал.*

*И все терялось в снежной мгле
Седой и белой.
Свеча горела на столе,
Свеча горела.*

*На свечку дуло из угла,
И жар соблазна
Вздыхал, как ангел, два крыла
Крестообразно.*

*Мело весь месяц в феврале,
И то и дело
Свеча горела на столе,
Свеча горела.*

1946

ՁՄՈՒՆ ԳԻՇԵՐ

*Ձյուն էր գալիս: Դողմ էր, քամի
Համատարած:
Մոմ կար վառված իմ սեղանին,
Մոմ կար վառված:*

*Ինչպես մլակն է անքուն
Դեպի կրակը թռչում՝
Պատուհանի ապակուն
Ձյան փաթիլներն էին կպչում:*

*Գեղեցիկ էր պաղ ապակին
Նախշազարդված:
Մոմ կար վառված իմ սեղանին,
Մոմ կար վառված:*

*Առաստաղին էին դաջվել
Շվաքները երերուն,
Ծակատագիրն էր խաչել
Մեզ՝ մեր զլխավերևում:*

*Եվ կոշիկներն էին բախվելով
Ընկնում գետնին:
Եվ մեղրամոմն էր կակղելով
Կաթում զգեստին:*

*Ամեն ինչ ծյան ու եղյամի
Մեջ էր կորած:
Մոմ կար վառված իմ սեղանին,
Մոմ կար վառված:*

*Մերթ մարում էր ծրագը, մերթ
Բոցավառվում,
Հրեշտակային հուր, խաչակերպ
Թևեր առնում:*

*Փետրվարն էր: Ձյուն էր, քամի
Համատարած:
Ու ողջ ամիս իմ սեղանին
Մոմ կար վառված:*

1946

ОСИП МАНДЕЛЬШТАМ / ՕՍԻՊ ՄԱՆԴԵԼՇՏԱՄ

(1891-1938)

* * *

*Дано мне тело — что мне делать с ним,
Таким единым и таким моим?*

*За радость тихую дышать и жить
Кого, скажите, мне благодарить?*

*Я и садовник, я же и цветок,
В темнице мира я не одинок.*

*На стекла вечности уже легло
Мое дыхание, мое тепло.*

*Запечатлеется на нем узор,
Неузнаваемый с недавних пор.*

*Пускай мгновения стекает муть, —
Узора милого не зачеркнуть.*

1909

* * *

*Մարմին է հնժ տրված՝ հետն ի՞նչ անեն,
Ինչպե՞ս ես իմ մարմնից զանազանվեմ:*

*Ասեք, խնդրեմ, թե ու՞մ եմ պարտական
Կյանքիս համար՝ խաղաղ, երանական:*

*Ծաղիկ եմ ես և պարտիզպան բարի,
Մենակ չեմ գնդանում այս աշխարհի:*

*Երբ ապակու վրա հավերժության
Կնտի շաղը իմ շնչառության,*

*Այն կդառնա մի գեղեցիկ բանվածք,
Որն անճանաչ է դեռ ու թաքնված:*

*Թեպետ այդ ապակին կխուճանա,
Բանվածքս միևնույն է՝ կմնա:*

1909

* * *

*Я наравне с другими
Хочу тебе служить,
От ревности сухими
Губами ворожить.
Не утоляет слово
Мне пересоших уст,
И без тебя мне снова
Дремучий воздух пуст.*

*Я больше не ревную,
Но я тебя хочу,
И сам себя несу я,
Как жертву палачу.
Тебя не назову я
Ни радость, ни любовь.
На дикую, чужую
Мне подменили кровь.*

*Еще одно мгновенье,
И я скажу тебе,
Не радость, а мученье
Я нахожу в тебе.
И, словно преступленье,
Меня к тебе влечет
Искусанный в смятеньи
Вишневый нежный рот.*

*Вернись ко мне скорее,
Мне страшно без тебя,
Я никогда сильнее
Не чувствовал тебя,
И все, чего хочу я,
Я вижу наяву.
Я больше не ревную,
Но я тебя зову.*

1920

* * *

Այլոց նման ես ես
Կուզեմ քեզ ծառայել,
Խանդից ճաքած շուրթերս
Շարժել ու հմայել:
Չեն հազեցնում բառերը
Բերանս չորացած,
Օդն առանց քեզ դառել է
Դատարկ ու նոսրացած:

Էլ չեմ խանդում, բայց քեզ եմ
Սրտանց ես կամենում,
Դահիճն ու ողջակեզը
Իմ մեջ են նույնանում:
Այլևս քո անունը
Ոչ «խի՛նդ» է, ոչ էլ «սեր»:
Փոխել են իմ արյունը,
Վայրի են դարձրել:

Մի պահ էլ որ անցավ՝
Կասեմ քեզ. «Իմացի՛ր,
Ոչ թե բերկրանք, այլ ցավ
Դու ինձ պատճառեցիր»:
Յյութեղ, քաղցրապտուղ՝
Գերում են ինձ քո թաց,
Բալի պես կարմրաթուխ
Շուրթերը կծոտած:

Վերադարձի՛ր ինձ մոտ,
Մենակ եմ մնացել,
Այդքան վախ ու կարոտ
Երբեք չեմ զգացել:
Եվ այն, ինչ որ փնտրում եմ,
Գալիս է իմ աչքին:
Էլ չեմ խանդում՝ խնդրում եմ,
Ականջ դիր իմ կանչին:

1920

ВЛАДИМИР МАЯКОВСКИЙ / ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՄԱՅԱԿՈՎՍԿԻ

(1893-1930)

А ВЫ МОГЛИ БЫ?

*Я сразу смазал карту будня,
плеснувши краску из стакана;
я показал на блюде студня
косые скулы океана.
На чешуе жестяной рыбы
прочел я зовы новых губ.
А вы
ноктюрн сыграть
могли бы
на флейте водосточных труб?*

1913

ԻՍԿ ԿԱՐՈ՞Ղ ԵՔ

*Ես ամօրյան՝ գորշ ու ուիմ,
ներկաջրով ողողեցի,
դոնդողի մեջ օվկիանոսի
այտոսկրերը շեշտադրեցի:
Նոր շուրթերի կանչն է զօծել
ծկան թեփը թիթեղացած:
Իսկ
կարո՞ղ եք
նվագածել
դուք փողրակով ջրահեռաց:*

1913

НИЧЕГО НЕ ПОНИМАЮТ

Вошел к парикмахеру, сказал — спокойный:
“Будьте добры, причешите мне уши”.
Гладкий парикмахер сразу стал хвойный,
лицо вытянулось, как у груши.
“Сумасшедший!
Рыжий!” —
запрыгали слова.
Ругань металась от писка до писка,
и до-о-о-о-лго
сизикала чья-то голова,
выдерживаясь из толпы, как старая редиска.

1913

ՈՉԻՆՉ ՉԵՆ ՀԱՍԿԱՆՈՒՄ

Մտա վարսավիրի մոտ, ասացի կամաց.
«Բարի չե՞ք լինի սանրել ականջներս»:
Վարսավիրն իսկույն դարձավ փշազգաց,
դենքը ծռմռվեց, ձգվեց տանձի պես:
«Խեղա՞ռ,
խեղկատա՛կ»...
Բառերի փնջից
պոկվեց հիշոցքի ձայնը ճղճղան,
ու երկա-ա-ա-ար
խնդաց ամբոխի միջից
մեկի գլուխը՝ դախ բողկի նման:

1913

ЕЩЕ ПЕТЕРБУРГ

*В ушах обрывки теплого бала,
а с севера — снега седей —
туман, с кровожадным лицом каннибала,
жевал невкусных людей.*

*Часы нависали, как грубая брань,
за пятым навис шестой.
А с неба смотрела какая-то дрянь
величественно, как Лев Толстой.*

1914

ԴԵՌ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

*Իմ ունկն էր ջերմացնում համերգը,
իսկ հյուսիսում սառած
մարդակերի դենքով գորշ մեզն էր
ծամում անհամեն մարդկանց:*

*Ժամերը կոպիտ ուշուցի նման
շարվել էին իրար ետևից:
Իսկ Լև Տոլստոյին հիշեցնող մի անբան
ներքև էր նայում երկնքից:*

1914

ՎԱՄ!

*Վամ, проживающим за оргией оргию,
имеющим ванную и теплый клозет!
Как вам не стыдно о представленных к Георгию
вычитывать из столбцов газет?!*

*Знаете ли вы, бездарные, многие,
думающие, нажраться лучше как, —
может быть, сейчас бомбой ноги
выдрало у Петрова поручика?..*

*Если б он, приведенный на убой,
вдруг увидел, израненный,
как вы измазанной в котлете губой
похотливо напеваеете Северянина!*

*Վամ ԼԻ, ԼյուբլլաԿԻՄ ԲԱԲ ԴԱ ԲԼյուԴԱ,
ԿԻԶՆԻՅԱ ՕՏԴԱՎԱԿՅԱՅ Բ ՅՈՒԴՈՒԿՅԱՅ?!
ՅԼՈՒԽԵ Բ ԲԱՐԵ ԲԼյաԴյԱՄ ԲյուԴՈՒ
ՍՈԴԱՎԱԿՅԱՅ ԱՆԱՆԱՏՆյու ՅՈՒԴՈՒ!*

1915

ՁԵՁ

*Ես ձեզ եմ դիմում, քե՛ք սիրողներիդ,
ով բաղնիս ունի ու տաք պետքարան:
Ամո՞թ ձեզ, որ դուք մեր հերոսներին
Գիտեք բոթաբեր թերթերից միայն:*

*Տեղյա՞կ եք արդյոք՝ տղետներ, շատեր,
ձեր որովայնը խորտիկով լցրած,
որ ջահել սպայի ոտքերն է հատել
հենց նոր թշնամու ականը պայթած:*

*Օ՛, եթե իր խուլ, ծանրացած ունկով
նա հանկարծ լսեր, թե ինչպես կպչու՞ն,
կոտլետով յուղված ձեր պիղծ պռու՞նկով
Սևերյանի՞նի տաղն եք մրմնջում:*

*Մի՞թե ձեր նման անկուշտ խոզերին,
կնամուղներին պիտի կյանքս տամ:
Ավելի լավ է պառա՞վ բոզերին
ես մատուցանեմ ջրեր քաղցրահամ:*

1915

СЕРГЕЙ ЕСЕНИН / ՍԵՐԳԵՅ ԵՍԵՆԻՆ

(1895-1925)

* * *

*Да! Теперь решено. Без возврата
Я покинул родные поля.
Уж не будут листвою крылатой
Надо мною звенеть тополя.*

*Низкий дом без меня ссутулится,
Старый пес мой давно издох.
На московских изогнутых улицах
Умереть, знать, судил мне бог.*

*Я люблю этот город вязевый,
Пусть обрюзг он и пусть одрях.
Золотая дремотная Азия
Опочила на куполах.*

*А когда ночью светит месяц,
Когда светит... черт знает как!
Я иду, головою свесясь,
Переулком в знакомый кабак.*

*Шум и гам в этом логове жутком,
Но всю ночь напролет, до зари,
Я читаю стихи проституткам
И с бандитами жарю спирт.*

*Сердце бьется все чаще и чаще,
И уж я говорю невпопад:
“Я такой же, как вы, пропащий,
Мне теперь не уйти назад”.*

*Низкий дом без меня ссутулится,
Старый пес мой давно издох.
На московских изогнутых улицах
Умереть, знать, судил мне бог.*

1922

* * *

Վերջ, արդեն որոշված է: Հավետ
Հեռացա հայրենի հանդերից:
Թևավոր սաղարթով այսուհետ
Չի խռչա ականջիս բարդենին:

Կճկվի մեր տնական առանց ինձ,
Կսատկի իմ ծեր շունն անխնամ:
Մոսկովյան ծուռունուռ փողոցից
Ես պիտի գերեզման ընթանամ:

Այս քաղաքը սիրում եմ, թեպետ
Հնաշեն է, խարխուլ ու թարշամ:
Պարուրված է ամեն մի գմբեթ
Ասիական շղարշով ոսկեշաղ:

Գիշերով, երբ լուսինը պղտոր
Իր շողերը ներքև է նետում,
Ես քայլում եմ վիատ, գլխիկոր
Դեպի ինձ կործանած գինետուն:

Աղաղակ է որջում հարարթուն,
Բայց ցայգից մինչև արևածագ
Լրբերին իմ տողերն են կարդում
Ու խնում խալխի հետ ելուզակ:

Թպրտում է իմ սիրտը մաշված,
Բարբաջում է լեզուս անհեթեթ.
«Ձեզ նման մի թշվառ եմ կորած,
Էլ չունեն նահանջի արահետ»:

Կճկվի մեր տնական առանց ինձ,
Կսատկի իմ ծեր շունն անխնամ:
Մոսկովյան ծուռունուռ փողոցից
Ես պիտի գերեզման ընթանամ:

1922

ПИСЬМО МАТЕРИ

*Ты жива еще, моя старушка?
Жив и я. Привет тебе, привет!
Пусть струится над твоей избушкой
Тот вечерний несказанный свет.*

*Пишут мне, что ты, тая тревогу,
Загрустила шибко обо мне,
Что ты часто ходишь на дорогу
В старомодном ветхом шушуне.*

*И тебе в вечернем синем мраке
Часто видится одно и то ж:
Будто кто-то мне в кабацкой драке
Саданул под сердце финский нож.*

*Ничего, родная! Успокойся.
Это только тягостная бредь.
Не такой уж горький я пропойца,
Чтоб, тебя не видя, умереть.*

*Я по-прежнему такой же нежный
И мечтаю только лишь о том,
Чтоб скорее от тоски мятежной
Воротиться в низенький наш дом.*

*Я вернусь, когда раскинет ветви
По-весеннему наш белый сад.
Только ты меня уж на рассвете
Не буди, как восемь лет назад.*

*Не буди того, что отмечталось,
Не волнуй того, что не сбылось, —
Слишком раннюю утрату и усталость
Испытать мне в жизни привелось.*

*И молиться не учи меня. Не надо!
К старому возврата больше нет.
Ты одна мне помощь и отрада,
Ты одна мне несказанный свет.*

*Так забудь же про свою тревогу,
Не грусти так шибко обо мне.
Не ходи так часто на дорогу
В старомодном ветхом шушуне.*

1924

ՆԱՄԱԿ ՄԱՅՐԻԿԻՍ

Դու դեռ կա՞ս, իմ ծերացած մայրիկ:
Ես էլ կամ: Ողջույն քեզ սրտագին:
Թող քո տնակի վրա այրի
Վերջալույսն իր շողը անկրկին:

Նամակներ են ինձ մերոնք գրում,
Թե թախծել է սիրտդ կարոտած,
Թե հաճախ ես ճամփի մոտ գնում
Յնաձև զգեստով քո քրքրված:

Եվ որ մով մթան մեջ իրիկվա
Նույն տեսիլն է աչքդ հալածում՝
Իբր գինեխում մի սրիկա
Դանակով կրծքիս է հարվածում:

Մի հոգա, մայրիկ իմ հարազատ:
Դա ցնորք է՝ գեշ ու չարալուր:
Ես հո հարբեցող չեմ անխրատ,
Որ մեռնեմ՝ առանց քեզ տեսնելու:

Առաջվա պես հեզ եմ, դյուրագգաց
Եվ ունեմ միայն մի նպատակ.
Ազատվել այստից կարոտաբաղձ
Ու շուտով մտնել քո հարկի տակ:

Ես կգամ, երբ իր ծաղկած ոստերը
Կճոճի գարնանը մեր այգին:
Բայց այլևս ինձ առավոտները
Չարթնացնես ձայնով քո մեղմագին:

Չարթնացնես այն, ինչը որ անցել է,
Չարթնացնես իմ երազները հին,
Չէ՞ որ ես վաղուց ընտելացել եմ
Ծանր հոգնությանն ու կորստին:

Մի՛ սովորեցրու ինձ աղոթել,
Չեմ դառնա երբեք անցած կյանքին:
Դու միակ իմ հույսն ես քնքշաթև,
Դու միակ իմ շողն ես անկրկին:

Մոռացիր քո հոգետանջ հույզերը,
Մի՛ թախծիր այլևս կարոտած,
Մի՛ ավլիր ճամփի փոշոտ եզրերը
Յնաձև զգեստով քո քրքրված:

1924

* * *

*Ты меня не любишь, не жалеешь,
Разве я немного не красив?
Не смотря в лицо, от страсти млеешь,
Мне на плечи руки опустишь.*

*Молодая, с чувственным оскалом,
Я с тобой не нежен и не груб.
Расскажи мне, скольких ты ласкала?
Сколько рук ты помнишь? Сколько губ?*

*Знаю я — они прошли, как тени,
Не коснувшись твоего огня,
Многим ты садилась на колени,
А теперь сидишь вот у меня.*

*Пусть твои полузакрыты очи,
И ты думаешь о ком-нибудь другом,
Я ведь сам люблю тебя не очень,
Утопая в дальнем дорогом.*

*Этот пыл не называй судьбою,
Легкодумна вспыльчивая связь, —
Как случайно встретился с тобою,
Улыбнись, спокойно разойдись.*

*Да и ты пойдешь своей дорогой
Распылять безрадостные дни,
Только нецелованных не трогай,
Только негоревших не мани.*

*И когда с другим по переулку
Ты пройдешь, болтая про любовь,
Может быть, я выйду на прогулку,
И с тобою встретимся мы вновь.*

*Отвернув к другому ближе плечи
И немного наклонившись вниз,
Ты мне скажешь тихо: «Добрый вечер...»
Я отвечу: «Добрый вечер, miss».*

*И ничто души не потревожит,
И ничто ее не бросит в дрожь, —
Кто любил, уж тот любить не может,
Кто сгорел, того не подожжешь.*

1925

* * *

Դու ինձ չես սիրում, ոչ էլ խղճում ես,
Մի՞թե գեղեցիկ չեմ, նազելիս:
Դեմքդ թեքելով՝ կրքից հալչում ես
Ու դնում ձեռքերդ ուսերիս:

Ցանկասեր ես, գիշատիչ, ջահել,
Քեզ հետ ոչ կոպիտ եմ, ոչ քնքուշ:
Քանիսի՞ն ես դու սիրաշահել,
Համբուրել շրթունքներով անուշ:

Բայց նրանք անցել, դարձել են ստվեր,
Չեն դիպել խանձող քո կրակին:
Շատերի ծնկին ես դու նստել,
Իսկ հիմա նստած ես իմ ծնկին:

Թող որ քո աչքերը կիսաբաց
Ուրիշի մասին են մտածում:
Ես էլ քեզանով չեմ հիացած՝
Միտքս անցյալում է թևածում:

Մի կոչիր մեր կապը բախտալից,
Դյուրաշեջ է հուրը բոցակեզ՝
Պատահմամբ հանդիպեցիր դու ինձ,
Ժպտալով հրաժեշտ կտամ ես քեզ:

Կընթանաս ծամփով ոլորագնաց՝
Վատնելով օրերդ անզվարթ,
Բայց, խնդրում եմ, ձեռք չտաս նրանց,
Ով անմեղ է, կույս ու անաղարտ:

Երբ մի օր մեկի հետ սիրահար
Դու անցնես նեղլիկ մեր նրբանցքով,
Գուցե դուրս գամ ես պատահաբար
Եվ կրկին բախվեմ քեզ հայացքով:

Քո ուսերը դեպի նա դարձրած
Մի պահ կնայես դու աչքերիս՝
«Բարի երեկո...», – կասես կամաց,
Կպատասխանեմ. «Բարև ձեզ, miss»:

Եվ հոգին իմ չի խայթահարվի,
Չի հուզվի խանդից ու կարոտից,
Ով սիրել է՝ չի սիրահարվի,
Ով այրվել է՝ չի այրվի նորից:

1925

ВЛАДИМИР НАБОКОВ / ՎԼԻՊԻՄԻՐ ՆԱԲՈԿՈՎ

(1899-1977)

ЖУРАВЛИ

*Шумела роща золотая,
Ей море вторило вдали,
И всхлипывали, пролетая,
Кочующие журавли*

*И в небе томном исчезали,
Все тише, все нежней звеня.
Мне два последних рассказали,
Что вспоминаешь ты меня...*

1918

ԿՈՌԻՆԿՆԵՐ

*Ոսկե պուրակն էր հառաչում,
Եվ ծովն էր ձայն տալիս հեռվից,
Եվ կռունկներն էին կռնչում
Երամներուն աղմկալից*

*Ու երկնքուն եթերածին
Անհետանում եթերի պես:
Վերջին երկունսն ինձ ասացին.
«Նա դեռևս հիշում է քեզ»...*

1918

* * *

*Будь со мной прозрачнее и проще:
У меня осталась ты одна.
Дом сожжен и вырублены рощи,
Где моя туманилась весна,*

*Где березы грезили и дятел
По стволу постукивал... В бою
Безысходном друга я утратил,
А потом и родину мою.*

*И во сне я с призраками реял,
Наяву с блудницами блуждал;
И в горах я вымыслы развеял,
И в морях я песни растерял.*

*А теперь о прошлом суждено мне
Тосковать у твоего огня.
Будь нежней, будь искреннее. Помни,
Ты одна осталась у меня.*

1919

* * *

*Իմ հանդեպ շիտակ եղիր ու պարզ՝
Միայն դու ես հետս մնացել:
Տունս է այրվել, հատվել անտառս,
Ուր գարնան օրերս են անցել,*

*Ուր կեչու բնին էր փայտփորիկը
Թխկացնում... Ռազմաճակատ մեկնած
Ընկերոջս և իմ հայրենիքը
Ես շուտով կորցրի անվերադարձ:*

*Գիշերվա երազական ժամերս
Անառակ կանանց նվիրեցի,
Լեռներում ցրիվ տվի մտքերս,
Ծովերում երգերս վատնեցի:*

*Իսկ հիմա ինձ բախտը վիճակեց
Քո օջախի մոտ նստած բախժել:
Իմ հանդեպ բարի եղիր, անկեղծ՝
Միայն դու ես հետս մնացել:*

1919

ДОСТОЕВСКИЙ

*Тоскуя в мире, как в аду,
Уродлив, судорожно-светел,
В своем пророческом бреду
Он век наш бедственный наметил.*

*Услыша вопль его ночной,
Подумал Бог: ужель возможно,
Что все дарованное Мной
Так страшно было бы и сложно?*

1919

ԴՈՍՏՈՅՎՍԿԻ

*Կյանքում, ասես թե դժոխքում,
Տանջված՝ տղեղ ու լուսավոր,
Նա նախազգաց իր ցնորքում
Տեսավ մեր դարն աղետավոր:*

*Ու երբ լսեց Տերը հանկարծ
Եիչը հիվանդ այդ հանձարի՝
Ասաց. «Մի՞ թե իմ արարածն
Այդքան բարդ է ու սոսկալի»:*

1919

АРСЕНИЙ ТАРКОВСКИЙ / ԱՐՍԵՆԻ ՏԱՐԿՈՎՍԿԻ

(1907-1989)

НОЧНОЙ ДОЖДЬ

*То были капли дождевые,
Летящие из света в тень.
По воле случая впервые
Мы встретились в ненастный день.*

*И только радуги в тумане
Вокруг неярких фонарей
Поведали тебе заранее
О близости любви моей,*

*О том, что лето миновало,
Что жизнь тревожна и светла,
И как ты ни жила, но мало,
Так мало на земле жила.*

*Как слезы, капли дождевые
Светились на лице твоём,
А я еще не знал, какие
Безумства мы переживем.*

*Я голос твой далекий слышу,
Друг другу нам нельзя помочь,
И дождь всю ночь стучит о крышу,
Как и тогда стучал всю ночь.*

1943

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԱՆՁՐԵՎ

*Շաղն էր բարակ, շեղ շիթերով
Մղվում լույսից դեպի խավար:
Հանդիպեցինք անպած օրով
Մենք մեկմեկու պատահաբար:*

*Լապտերների շողքն էր նվազ
Ծիածանվում մեզ-մշուշում
Եվ նախապես իմ վերահաս
Սիրո մասին էր քեզ հուշում:*

*Հուշում էր, որ անցավ ամառը,
Որ կյանքում կա և խիճ, և լաց,
Որ դու ջահել ես, կյանքի դառը
Պտուղը դեռ չճաշակած:*

*Փայլում էր շաղն ու երեսիդ
Արցունքների նման հոսում,
Ինձ դեռ հայտնի չէր՝ ինչպիսի
Մոլություններ են մեզ սպասում:*

*Հեռվից է ձայնը քո գալիս,
Եվ ոչ ոք չի փրկելու մեզ,
Անձրևն է տանիքում լալիս՝
Այն անտոռաց գիշերվա պես:*

1943

* * *

*Вечерний, сизокрылый,
Благословенный свет!
Я словно из могилы
Смотрю тебе вослед.*

*Благодарю за каждый
Глоток воды живой,
В часы последней жажды
Подаренный тобой.*

*За каждое движение
Твоих прохладных рук,
За то, что утешенья
Не нахожу вокруг.*

*За то, что ты надежды
Уводишь, уходя,
И ткань твоей одежды
Из ветра и дождя.*

1958

***

*Թխակապույտ անրիծ,
Պայծառ իրիկնադեն:
Կարծես գերեզմանից
Քեզ նայելիս լինեն:*

*Ես գոհ եմ քաղցրահամ
Ջրի ամեն կումից,
Որով վերջին անգամ
Դու հազեցնում ես ինձ:*

*Ես գոհ եմ զովաշունչ
Ձեռքիդ շարժումներից,
Ուրախ եմ, որ իմ շուրջ
Չկա արտասովակից:*

*Ես գոհ եմ, որ հույսերն ես
Վանում դու ինձանից
Եվ զգեստդ, որ հյուսել ես
Քամուց ու անձրևից:*

1958

КОМИТАС

*Ничего душа не хочет
И, не открывая глаз,
В небо смотрит и бормочет,
Как безумный Комитас.*

*Медленно идут светила
По спирали в вышине,
Будто их заговорила
Сила, спящая во мне.*

*Вся в крови моя рубаха,
Потому что и меня
Обдувает ветром страха
Стародавняя резня.*

*И опять Айя-Софии
Камень ходит подо мной,
И земля ступни босые
Обжигает мне золой.*

*Лазарь вышел из гробницы,
А ему и дела нет,
Что летит в его глазницы
Белый яблоневый цвет.*

*До утра в гортани воздух
Шелушится, как слюда,
И стоит в багровых звездах
Кривда Страшного суда.*

1959

ԿՈՄԻՏԱՍ

Չոգիս ոչինչ չի պահանջում՝
Խուլի աչքերը երկինք հառած
Մրմնջում է ու բարբաջում
Կոմիտասի պես ցնորված:

Լուսատուներն են դանդաղ
Երկնքի մեջ գալարվում,
Կարծես հոգուս քնաշաղ
Ուժերին են ենթարկվում:

Արյունով է թաթախված
Իմ շապիկը, քանզի ինձ
Կոտորածները անցած
Ահահարում են նորից:

Սուրբ Սոֆիայի քարերն են
Երերում ոտքերիս տակ,
Եվ իմ մերկ ոտնաթաթերն է
Չրկիզում անթեղը տաք:

Ղազարոսը գերեզմանից
Ելավ՝ աչքը չթարթեց,
Երբ քարայրի մութ խավարից
Լույսի ծովում հայտնվեց:

Օդը փխուր փայլարի պես
Խեղդում է ինձ անդադար,
Ու շիկնել են աստղերը վես
Ահեղ դատից անարդար:

1959

ЖДИ МЕНЯ

*Жди меня, и я вернусь,
Только очень жди.
Жди, когда наводят грусть
Желтые дожди,
Жди, когда снега метут,
Жди, когда жара,
Жди, когда других не ждут,
Позабыв вчера.
Жди, когда из дальних мест
Писем не придет,
Жди, когда уж надоест
Всем, кто вместе ждет.*

*Жди меня, и я вернусь,
Не желай добра
Всем, кто знает наизусть,
Что забыть пора.
Пусть поверят сын и мать
В то, что нет меня.
Пусть друзья устанут ждать,
Сядут у огня,
Выпьют горькое вино
На помин души...*

*Жди. И с ними заодно
Выпить не спеши.*

*Жди меня, и я вернусь,
Всем смертям назло.
Кто не ждал меня, тот пусть
Скажет — повезло!
Не понять неждавшим, им,
Как среди огня
Ожиданием своим
Ты спасла меня.
Как я выжил, будем знать
Только мы с тобой, —
Просто ты умела ждать,
Как никто другой.*

1941

ԻՆՁ ՄՊԱՍԻՐ

Ինձ սպասիր, և ես կգամ,
Բայց երկար սպասիր:
Ինձ սպասիր, եթե անգամ
Սիրտդ արտասովի:
Սպասիր ձմռան խուլ բքին
Եվ ամռանը շոգ,
Սպասիր, երբ էլ ոչ մեկին
Չի սպասում ոչ ոք:
Սպասիր, թեկուզ այսուհետ
Նամակներ չգան,
Սպասիր, թեպետև քեզ հետ
Էլ սպասող չկա:

Ինձ սպասիր, և ես կգամ,
Մի՛ լսիր նրանց՝
Հուսահատ ու թուլակամ,
Հոռետես մարդկանց:
Նույնիսկ երբ քեզ ցավակցեն
Մայրս ու տղաս,
Ընկերներս բարձրացնեն
Մի-մի հոգեթաս,
Նստեն շուրջը կրակի՝
Լուռ ու տխրամած,

Դու սպասիր ինձ, մի՛ շտապիր
Միանալ նրանց:

Ես կգամ, դու ինձ սպասիր
Ինչ էլ որ լինի,
Ով ինձ չի սպասել, կասի.
«Ա՛յ թե բախտ ունի»:
Չի հասկանա նա երբեք՝
Ինչպիսի գնով
Կարողացար դու փրկել
Ինձ քո սպասումով:
Միայն մենք գիտենք, թե ողջ
Ոնց ես մնացի.
Ոչ ոք չկար ինձ սպասող,
Քեզանից բացի:

1941

ИЗ СОКРОВИЩНИЦЫ РУССКОЙ ПОЭЗИИ

в переводах

АРАРАТА АГАСЯНА

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊՈԵԶԻԱՅԻ ԳԱՆՁԱՐԱՆԻՑ

թարգմանությունք

ԱՐԱՐԱՏ ԱՂԱՍՅԱՆԻ

*Չափսը՝ 70 x 100 1/32, թուղթ N 1,
օֆսեթ տպագրություն, 10 տպագրական մամուլ:*

Տպաքանակը՝ 300 օրինակ:

Գինը պայմանագրային:

*ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն
Երևան, Մարշալ Բաղրամյան պող. 24գ:*